

NOVA & VETERA

ČÍSLO DEVÁTÉ. V KVĚTNU LÉTA PÁNĚ MCMXIV.



OBSAH:

ZJEVENÍ NAŠÍ PANÍ PONTMAINSKÉ. — ROBERT HUGH BENSON: PŘEDMLUVA K „NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA“. — LEON BLOY: JAZYK BOŽÍ. — MISSÁL ŘÍMSKÝ: MŠE NA HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ. — PAUL CLAUDEL: PROCESSIONÁL. — VILLIERS DE L'ISLE ADAM: PLAGIÁTOŘI HROMU. — ABBÉ VIDAL: SMRT ALFREDA DE VIGNY. — A. L. STŘÍŽ: OBĚŤ USTAVIČNÁ. — LIST REN. MARTINEAU O TRISTANU CORBIÉROVI. — SEDM LISTŮ PRAMENŮ. — DVA DŘEVO-
RYTY Z R. 1490. — TRISTAN CORBIÈRE, JAK SÁM SE NAKRESLIL.

NOVA ET VETERA

pořádá a s pomocí Boží a přátel Studia ve lhůtách sedminedělních vydává

ANTONÍN LUDVÍK STŘÍŽ
v STARÉ ŘÍŠI na MORAVĚ.

Tiskem Kryla a Scottiho v Novém
Jičíně na Moravě.

„Mše na Hod Boží Svatodušní“ připojená k některým výtiskům tohoto čísla jest ukázkou „Missálu Římského“, vydaného jako svaz. 13. *Dobrého dila.*

K 1.50.



Dřevoryt z knížky INCENDIUM AMORIS
od sv. Bonaventury, vydané Juanem
Luschnerem na Montserratě l. P. 1499.

ZJEVENÍ NAŠÍ PANÍ PONTMAINSKÉ, MATKY SVATÉ NADĚJE

Zázrak Pontmainský udál se večer dne 17. ledna 1871, o vigiliích Stolce Svatého Petra, když jasná zimní noc skláněla se nad zasněžený kraj.

Odbilo pět hodin na věžních hodinách kostela Pontmainského v pokorné a horlivé farnosti diecese Lavalské, v departementu Mayenneském, kde se slévá živel normandský s bretaňským.

Dva zbožní školáci, Evžen a Josef Barbedettovi, první dvanáctiletý, druhý desíletý, pracovali s otcem v jejich stodole u domu. Evžen v přestávce vyběhl se podívat, jaké bude počasí. A tu náhle zpozoroval nad domem proti sobě krásnou a velikou Paní.

Byla oděna v roucho modré, poseté zlatými hvězdami, s rukávy širokými a visutými, bez pasu, jež splývalo od krku až k nohám jako dlouhá komže; její obuv, modrá jako roucho, byla spjata uzlem zlaté stužky v podobě růžice. Černý závoj zakrýval jí úplně vlasy, uši a svršek čela a sestupoval s ramenou až k loktům. Nesla na hlavě zlatou korunu bez jakékoliv ozdoby; jen prostředkem vinula se lehká lemovka barvy rudé. Tato koruna byla asi dvacet centimetrů vysoká a vzhůru se rozšiřovala jako obrácený kužel. Tvář Paní byla krásy nepodobné. Její postoj, ruce odtažené od těla, připomínaly Pannu Neposkvrněnou, jak ji vídáme na obrazech.

Evžen zprvu považoval toto Zjevení za zvěst smrti svého staršího bratra, tehdy u vojska, jenž ode tří neděl nedával o sobě zpráv. Přes to však neměl strachu, byv uklidněn úsměvem Paní.

Patřil na tento podivný výjev čtvrt hodiny; v tom pohřební bába farnosti vyšla ze stodoly, kde rozprávěla o čemsi s otcem Barbedettem. Ale ta neviděla ničeho, ani rodiče Evženovi, aniž která jiná dospělá osoba. Chlapec domácích Josef však viděl a popisoval Paní právě tak, jako jeho bratr Evžen.

Matka, stržena přízvukem upřímnosti svých dítek, o nichž věděla ostatně, že jsou neschopny lži, pravila jim, že jest to snad Svatá Panna a že dlužno modliti se pět *Otčenášů* a pět *Zdrávasů* k její cti, což všichni hned pospolně učinili. Dítka neměly ani kdy povečeřet, tolik byly žádostivy patřiti ještě na krásnou Paní.

„Když se půjdete ještě dívat, pravila jim matka, říkejte ještě pětkrát *Otčenáš* a pětkrát *Zdrávas*, ale stoje, protože mrzne.“ Nebe věru skvělo se hvězdami a sníh jiskřil se v nočním přísvitu na zemi. — Děti vrátivše se na místo prvotní, po několika minutách pravily: „Zcela taková... Paní jest veliká jako sestra Vitalina.“

„A tak jděte, pravila matka, pro sestru Vitalinu; sestřičky jsou lepší než vy, uvidí tedy také!“ Poznamenejme, že škola Pontmainská byla tehdy v rukou tří sester, *Adoratórek Božské Spravedlnosti*. Představená právě nebyla doma. Sestra Vitalina přišla, když ji Evžen a jeho matka zavolali; ale jako rodiče, ani ona ničeho neuzřela. I šla pro tři mladé schovanky ústavu, z nichž jedné bylo jedenáct let a druhé devět, obě z diecese Remešské; ty ihned uviděly podivné Zjevení. Kdežto sestra Vitalina ani ostatní dospělé osoby neviděly pořád ničeho.

Brzy byl zázrak ohlášen i panu faráři. Ctihodného pastýře, jenž spravoval farnost od r. 1836, pojala svatá hrůza, když slyšel mluvit o Zjevení Svaté Panny. Nějakou dobu věrný zástupce Ježíše Krista stál nepohnut pod tíží dojmu, posléze však přece sebral síly a zamířil k domu Barbedettovu. Družka sestry Vitaliny, sestra Marie-Eduarda a mnoho jiných osob tam také přišlo, přivábených hlukem o podivné události. Ale jen zmíněné čtyři dívky těšily se tímto divadlem, s nimi pak ještě malý chlapec, jménem Evžen Friteau, sotva šestiletý, a jakési děvčátko, jemuž nebyla ještě tři léta; toto mávalo ručkama, křičíc v slastném opojení: *Ježíš! Ježíš!* Zatím co se takto shromažďovali, sestra Vitalina, stojíc uprostřed cesty, modlila se růženec Japonských Mučedníků, sestávající z úkonů víry, naděje a lásky a mnohých odpustkových vzývání.

V tom ctihodný farář přibližoval se k vrátkům stodoly, a hle, ve Zjevení nastává druhý výjev: „Hle, cosi se událo“, zvolaly dívky všechny společně. I vypravovaly panu faráři, že vidí veliký kruh, téže modři jako roucho, tvaru vejčitého, široký jako ruka, an se vine ve vzdálenosti padesáti centimetrů kolem Paní. Ve vnitřku kruhu byly čtyři

svíce, z nichž dvě stály ve výši ramenou Zjevení, a dvě ve výši jejích kolenou. Zpozorovali zároveň červený křížek, pověšený na prsou Svaté Panny.

Skoro padesát osob bylo tehdy shromážděno kolem dítek, jedni věřice jejich vypravování, druzí stále nevěřící a vyrušující smíchem v zástupu. „Hle, jak upadá do smutku“, pravil tehdy Evžen Barbedette. Paní místo svého nevýslovného úsměvu brala na sebe výraz hlubokého smutku, když pozornost se obracela jinam než na ni, nebo když si dovolovali nevhodné poznámky. Ale zbožný farář doporučil mlčení.

„Pane faráři, pravila mu v tom sestra Marie-Eduarda, což abyste vy promluvil k Svaté Panně?“

„Modleme se, milé dítky“, byla jeho odpověď. A všichni bez výjimky padli na kolena, zatím co sestra Marie-Eduarda začala růženec a přistojící odpovídali.

Nyní se udál třetí výjev ve Zjevení. Za modlitby růžence Paní náhle vyrostla. „Jest teď dvakrát tak veliká jako sestra Vitalina“, pravily děti. Modrý kruh se zároveň roztáhl, hvězdy na přechodu Paní se seřadily a sklonily se k jejím nohám. Rozmnožily se na jejích šatech, jež jako by se byly celé pozlatily.

Čtvrtý výjev nastoupil brzy potom. Sestra Marie-Eduarda právě zapěla Magnifikat do tvrdé toniny bretaňské, když čtyři děti (obě mladší odešly), oznámily všechny společně nový zázrak. Veliký pás, bílý jako sníh, právě se rozvinul na délku asi dvou metrů pod nohama Marie, zatím co neviditelná ruka jako by byla kreslila na jeho skvoucím povrchu krásná zlatá písmena. Slovo *ALE* prvně se ukázalo a zářilo na stuze zcela samo asi dvě minuty. Potom přišla slova: *MODLETE SE, MOJE DÍTKY*, jichž poslední slovo bylo dokončeno na konci Magnifikatu. Když kdosi v družině namítl, že Svatá Panna nemohla začínati věty slovem *ale*, jedno z dětí odpovědělo: „Sestra Vitalina umí přece dobře francouzsky: nuže! když se nemůže již dívati, že se nic nepracuje, udeří silně na stolek a praví: *ale* přičiňte se, *ale* vynasnažte se!“

Tato první slova nápisu, neproměnně slabikovaná každým z dětí, hluboce dojala zástup; nikdosi nedovoloval již nějaké námitky, a mnozí plakali. Znova libý úsměv rozlil se po tváři krásné Paní. Bylo tehdy asi sedm hodin a půl.

Pátý výjev, který jest jakoby prodloužením předešlého, nastoupil, když na vyzvání ctihodného faráře jali se zpívati Litanie k Svaté

Panně, a tím žádati ji, by zjevila svou vůli. Od první prosby nové zlaté litery se ukázaly a utvořily slova, úplná až při konci Litanií: **BŮH VÁS ZA KRÁTKO VYSLYŠÍ.** První řádek nápisu byl naplněn. Potom přišla tečka v zlatě, tak veliká jako litery, podobná, pravily dívky, slunci.

Na tato slova přistojící se zaradovali: nastaly výkřiky, vzlyky a slzy, tolik dojem vzrostl. Paní patřila na dívky, dále se na ně nebesky usmívajíc.

Šestý výjev se udál za zpěvu *Inviolata* a *Salve Regina*. Při *Inviolata* dívky oznámily, že nové litery zjevily se na pásu, ale na druhé řádce. Ve chvíli, když se končil zpěv slovy: „o Mater alma, Christi carissima! ó sladká a přemilá Matko Kristova“, vidoucí přeslabikovaly literu za literou tato slova: „**MŮJ SYN.**“ Dav se chvěl, dojat nevýslovně.

— Toť jistě Svatá Panna, pravily dívky.

— Toť Ona, opakoval zástup.

Po *Inviolata* zpívalo se *Salve Regina*.

Na konci antifony dívky četly: „**MŮJ SYN SE DÁVÁ OBMĚKČITI.**“

Veliká čára zlatá jako litery utvořila se zvolna pod touto druhou řádkou. Zpěvy umlkly. Zástup, pohnutý a usebraný, modlil se, zatím co hlas dítek opakoval chvílemi úplný nápis.

Rozhostilo se mlčení. Tu na vyzvání pana faráře sestra Marie-Eduarda zapěla píseň k Svaté Panně. Její vlastenectví dobře volilo: *Matko naděje, zpívala, — jejíž jméno jest tak sladké, — ochraňuj naší Francie, oroduj, oroduj za nás!*

V této chvíli sedmý výjev ve Zjevení upoutal zraky dítek. Svatá Panna zdvihla do výše svých ramenou ruce, jež měla až dosah svislé a odtažené od těla, a pohybujíc zvolna prsty, jako by doprovázela zpěv písně, pohlížela na dítky s úsměvem neskonale sladkým.

„Hle, jak se směje“, křičely a skákaly radostně, tleskaly rukama, opakujíce stokrát s výrazem, kterého nemožno nápodobiti.

„Oh, jak jest krásná! Oh! jak jest krásná!“ A nadšení zástupu se zdvojnásobilo.

Osmý výjev. Na konci písně nápis, úplný asi deset minut, zmizel. Zatím co se zpívala druhá píseň, — *Můj sladký Ježíši, teď právě čas — odpustiti našim srdcím kajícím*, jejíž sloky se střídaly s *Parce Domine*, obličej Svaté Panny se zasmušil pod závojem hlubokým smutkem. Dítky zároveň spatřily, jak Zjevení sehnulo se a uchopilo rudý kříž asi šedesát centimetrů vysoký, na němž byl Kristus téže barvy; její obě ruce, zůstavší za první písně

ve výšce jejích ramenou, držely teď kříž poněkud skloněný k dítkám, jako by jim ho ukazovaly. Na vrcholku kříže čtlo se v literách rudých na pásu bílém: *JEŽÍŠ-KRISTUS*. Zdálo se, že Svatá Panna, smutná a zamyšlená, modlila se s přistojícími.

Zatím devátý výjev nastal. Z pod nohou Svaté Panny vyšla náhle hvězda, přeběhla na levo modrý kruh, zažehla postupně čtyři svíce a posléze se vznesla nad hlavu Zjevení a tam setrvala. V zástupu se pořád modlili. Zpívali právě *Ave maris Stella*, a za této hymny červený krucifix zmizel. Paní roztáhla znova paže v postoji Neposkvrněného Početí. Potom na každém jejím rameni zjevil se bílý křížek, vysoký asi dvacet centimetrů, který tam byl jakoby vsazen. Maria zase vzala na sebe mateřský úsměv.

Poslední výjev. Bylo asi osm hodin a půl. Na vyzvání ctihodného faráře, aby se společně pomodlili večerní modlitbu, všichni padli na kolena. Při zpytování svědomí dítky, oči stále majíce upjaty na Královnu Nebes, oznamovaly, že veliký bílý závoj vyšel z pod jejích nohou, vystupoval zvolna a přikryl ji zprvu do polovice, potom zahalil ji až po hlavu. Děti viděly již jen obličej, stále uchvacující tvář Paní, která se na ně usmívala. Ponenáhlu

zmizely i hlava, koruna, hvězda, modrý kruh a svíce, jež zůstaly rozžehnuty až do konce. Bylo krátce před devátou. Každý odcházel hluboce dojat tak velikým zázrakem.

Od té doby návštěvy místa posvátného se netrhly. Příval věřících změnil se brzy v pravidelné pouti nejen z okolí, nejen z diecése Lavalské, ale i z Remešské a Coutancesské. Na místě Zjevení postaven byl zprvu sloupek. Tam množství milostí bylo udělováno: nemocní zázračně uzdravováni, hříšníci obraceni, víra zavládá znovu v duších a zbožnost zvroucňuje. Nejmladší z chlapců, Evžen Friteau, byl utržen pro nebe jako bělostná lilie; byl u prvního svatého přijímání před smrtí a dne 6. května téhož roku, v sobotu, byl pohřben, s obličejem zářícím a roztomilým jako anděl.

Při tolika příznivých okolnostech biskup diecesánní Mgr. Wicart, který hned po té v létě v kostele Pontmainském biřmoval, projevily veřejně svou víru v upřímné a prosté vypravování pokorných svědků Královny Nebeské.

Ba nad to tento horlivý arcipastýř, bedlivě prozkoumav souhrn událostí od chvíle Zjevení nejprísnějším vyšetřováním, prohlásil ve svém *Pastýřském Listě* z 2. února 1872:

„Soudíme, že Panna Maria Matka Boží opravdu se zjevila 17. ledna 1871 ve vesnici Pontmainské . . .

„Schvalujeme v naší diecesi kult Blahoslavené Panny Marie s titulem *Matky svaté Naděje, Naší Paní Pontmainské* . . .

„Odpovídající přáním, která nám byla odevšad vyjádřena, pojali jsme úmysl zbudovati svatyni ke cti Mariině na pozemku, nad nímž se ráčila zjevití . . .“

A vskutku 17. června 1873 Mgr. Wicart, biskup Lavalský, položil první základní kámen k nynější nádherné basilice Naší Paní Naděje v Pontmainu.

Přeložil JOSEF FLORIAN.

PAUL CLAUDEL:
PROCESSIONÁL

Mše jest dosloužena, pojdme, skončeno jest díkůvzdání.

Procedamus in pace in nomine Domini.

Jako malomocný, jehož kůže znovu jest zdráva a jehož vředy uschly.

Tak člověk, který jde v pokoji po odpuštění hříchů.

Jako Eliáš, který kráčel třicet dní k Horebu, hoře Boží,

Když pojedl ze síly onoho chleba, pečeného na chvat pod popelem,

A jako Hebreové, kteří hůl majíce v ruce dle obřadu zákona

Jedli, stojíce a nohy oproštěny majíce k chůzi, Beránka velikonočního.

Tak my, jako starodávni patriarchové,
kteří prchali ze Sodomy, táboříce pod
většovím a stany,

Kráčejme, neboť nemáme zde bydla
trvalého.

Dnes ráno jedli jsme v domě Otce
našeho,

Málo synů na tak velikou slavnost a
na tak ušlechtilé hodování.

Neboť jest právě tělo a krev Našeho
Pána Ježíše Krista,

Jenž zemřel dobrovolně za nás hříšné,
jak jest psáno.

Málo synů zůstalo věrných, ale když
bude nás ještě méně, naše víra nebude
tím zviklána,

Neboť slibové Boha nepomíjejí, a slo-
va člověkova nejsou než vítr a dým.

Smích krátký jako zapraskání trní v ohni.
Ale chléb, který jsme jedli, jest tělo a
krev Syna Božího.

Pane, nejsem hoden, aby tato střecha
ti sloužila za útulek,

Ale rci jen slovo, a ten, jenž tě miluje,
bude uzdraven.

A teď mše jest dosloužena, hluboký
úkon díků jest vzdán.

Jděme ve jménu Boha k bráně, která
jest otevřena.

Jest kruto opustiti toto místo, kde sí-
dlíš ve svém stánku,

A znovu nastoupiti starou cestu v pís-
ku a v zrádných rostlinách a překážkách,

A zaměnití tvoje slova věčná za lid-
skou vřavu.

Ale když taková jest vůle tvá, klaníme
se tobě.

Šťasten, kdo má účast na tvém kalichu
a jehož kotevní provazce padly do tvé
svatyně.

Ale nás ještě dlouhá cesta čeká.

Hle, svět zevnější, v němž jest naše
povinnost laická,

Bez pohrdání bližním, s láskou k bliž-
nímu, budu-li moci, bez násilí a vášně
bezprávné,

Zachovávaje Desatero Prikázání lépe,
než jak se vidí, že jsem uměl,

Konaje svou modlitbu ranní i večerní
a dávaje každému, čím jsem mu povinen.

Hle, země celá celička pod sluncem
a lunou, kteří přivádějí noc a den,

Země se všemi svými plodinami, nebe
nahore a moře, které jest vůkol.

Věřím, že Bůh jest tady, ač mně skryt.

Jako jest na nebi se všemi svými an-
děly a v srdci Panny bez hříchu,

Jest právě tak zde, v stanici železné
dráhy a v továrně, v jeslích, ve vzduchu
a v přízemních komorách.

Chvalte nebe a země Pána.

Chvalte díla ranní i večerní Pána,

Kyrie eleison!

Christe eleison!

Kyrie eleison!

Jako kněží a věřící na každý ze tří Prosebních Dní

Vycházejí časně z rána do polí v procesí,

By žádali požehnání od Boha na práce rolnické a na slibné klíčení žní,

Tak my, v tento svatý den Nanebevzetí,
Postupujme vstříc zemi a létu, vyspěvšímu k své dokonalosti.

V tento den dokonalé zralosti mezi sklizní a vinobraním,

V němž každá věc když jest dovršena, Maria Matka Boží zesnula uprostřed dvanácti Apoštolův a byla odnešena do nebe anděly.

Jedno zrno obilné zplodilo třicet a jiné šedesát a jiné sto zrn obilných,

Ale šedesát, třicet nebo sto, počet jest dosažen, který nebude již přestoupen.

Každá věc jest zadržena, každá věc
jest plně obsažena ve svém plodu,

Každé símě jest souzeno v semeni,
které zplodilo.

Toť den Soudu, v němž Pán potěž-
kává celou zemi,

A v níž Dozorce vyloží své účty vlast-
níku.

Postupujme bez bázně uprostřed těch-
to slavnostních dnů soudních,

Patříce na dílo našich rukou a požeh-
nání, které jest na něm,

Vědouce, že tvářnost tohoto světa po-
míjí, jako pomíjí zralá žeň,

Ale my přece jsme tvé dítky a jistý po-
čátek tvého stvoření.

I my brzy budeme shromážděni do
tvé stodoly a na tvůj mlat,

Když sláva Boha živého udeří jako
hrom!

Jako blesk, jenž zastkví se najednou
od východu až na západ,

Tak Syn Člověka, když se zjeví na
oblacích, by soudil mrtvé i živé.

Postaví dobré po pravici, postaví ko-
zly po levici.

Pane, učiň, ať jsem postaven po tvé
pravici a nikoliv po levici!

Není mou věcí pochopiti, ale modliti
se v lásce a třesení.

Učiň, ať tebe vidím, Pane Ježíši, těmato
očima plnýma slzí v den tvého druhého
Příští!

Odejděte, proklatci, do ohně věčného,
který jest připraven ďáblu a jeho andělům!

Pojďte, požehnání mého otce, a ať ten,
kdo hladov a žízniv, pije a jí!

Svatá Boží Rodičko, oroduj za nás!

*Všichni svatí Andělé i Archandělé,
orodujte za nás!*

*Všichni svatí Apoštolové a Evangeli-
sté, orodujte za nás!*

Všichni svatí Mučedníci, orodujte za nás!

Všichni svatí Učitelé i Vyznavači, orodujte za nás!

Všechny svaté Panny a Vdovy, orodujte za nás!

Všichni Svatí a Světice, orodujte za nás!

Nebojme se tedy ničeho tady dole,
neboť co nám učiní lidé, když Všemo-
houcí jest s námi?

A jsme více než mnoho ptácat, jichž
prodávají tucet za pětník.

Těžké-li břímě hodiny a nudni-li jsou
lidé,

To brzy pomine, a částka tvého utrpení
jest malá.

Netrmácej se tedy a nepachti, co bu-
deš píti a jísti,

Patře na krkavce, kteří neorají, aniž
žnou neb klidí do stodol,

A na lilie polní, které jsou krásnější než Šalomoun ve slávě své!

Můžeš přidati loket k své postavě? obličej může-liž klamati zrcadlo?

Netrap se tedy a nepovznášej se v sobě, ale hledej nejprv Království Božího a jeho spravedlnosti.

Ostatek jest maličkost, každému dni stačí jeho zlosti.

A život jest více než chléb a tělo více než oděv.

— Jsem v pokoji se všemi bytostmi, které jsou pod oblohou!

Již polovice mého života jest odbyta a na vždy jsem zaplatil její účet,

Znovu již nezačne, vidím před sebou metu cesty a dne.

Hle, přede mnou od počátku světa až po naše dni v procesí

Všichni patriarchové a svatí, sledující dle řádu svých pokolení.

*Abraham genuit Isaac, Isaac autem
genuit Jacob, Jacob autem genuit Judam
et fratres ejus,*

*Et post multas generationes Jacob iterum
genuit Joseph virum Mariae de qua
natus est Christus.*

Hle, Svatý Petr ukřižovaný a hle, Svatý
Pavel, můj patron,

Jenž napsal epištoly mešní a jemuž
byla sřata hlava za císaře Nerona.

Hle, Štěpán plný milosti a síly a všichni
mučedníci, pohanův a Židův a kacířův,
Jejichž jména jsou počítána v nebi a
na našich diptychách.

Hle, definitoři víry, hle, doktoři všech
koncilů,

Papeži, kteří čelili tyranům zuřivým a
bídnému a pitomému davu.

Neboť tys nám neporučil přemoci, ale
nebýti přemoženu!

A ochraňovati neporušeného skladu
víry, který jsme dostali.

Hle, nesmírnost všech mých bratří živých i mrtvých, jednohlasnost lidu katolického,

Dvanáct čeledí Israelských spojených a tré Církví v jediné basilice.

Hle, svět přemožený a Satan svržený.

Hle, Jerusaleém, jenž zbudován jest jako město pevné!

Hle, Vidění Pokoje, v němž všechny slzy jsou usušeny,

Odškodnění Chudých a občerstvení bídnych,

Vidím před sebou tyto věci, které se nezdály uvěřitelný.

Hle, všichni Svatí kalendáře, rozdělení na čtvero ročních počasí,

Svatí ledoví a žároví, a ti, kteří oznamují vycházení zvířat a senoseč,

Svatý Medard a Svatý Barnabáš, Svatí Krišpín a Krispinian Soissonští,

Svatý Martin a Svatý Vincenc vinařů,

Svatá Makra z Fere-en-Tardenois, kdy
jest slavnost tohoto městečka,

A Svata Lucie v prosinci, kdy den jest
nejkratší.

Den nejdelší přijde a ten bude dnem
smrti mé,

Den temnot přijde, kdy překročím
práh smrti!

V onen den ať moje duše není pozřena
Tartarem,

A ať signifer Michael uvede ji do lůna
Abrahamova!

Ale co bych se bál? když vidím před
sebou mučedníky a všechny, kdož činili
svou dlouhou povinnost v mlčení,

A skupinu všech svých matek a sester,
všechny ty ušlechtilé ženy, jež bohabojně
zemřely.

Kráčejí přede mnou s jistotou skro-
mnou.

Ajedna někdy se obrátí a pohlíží na mne
těma očima plnýma nebeského světla!

Anastasie a Apolena, Perpetua a Felicita,

A kolouch Emerenciánin s očima modrýma a s červenou hlavou a svými plavými řasami sklopenými.

A svatý kněz, který mne zpovídal po oněch letech smutného třeštění.

Vidím před sebou rodiče mrtvé, kteří na mne pohlížejí se sladkým úsměvem!

Řkouce: Drž se v našich šlépějích, synu naší krve, a nastup v dědictví, které jest tvoje,

A střež slibu svého křtu a cti svého jména křesťanského.

Nazpět vidím vše to, co počalo se mnou dle léta, měsíce a dne,

Vše, co jest nepřetržito se mnou a co trvá se mnou pro vždy.

Patřím na všechna svá léta za sebou
a na všechny své činy dobré i špatné.

Špatné, za něž se hanbím, a dobré,
jichž neznám.

Špatné jsou smazány krví Kristovou
a pokáním,

A bylo-li vskutku nějaké dobro, ať Bůh
mu dá vzrůst!

Vidím za sebou věci, které jsem učinil,
a hle, jak počínají žítí,

Tráva, která pučí, a pokolení, která povstávají,
by mne následovala.

Dávám pokoj, pociťuju zase já na sobě
pokoj všech svých bratří anonymních.

Ať rostou se mnou v tvých dobrech,
jako rostou žně stejně dozrálé.

Jako v kraji mého narození prostírají
se nesmírné žně jedné hladiny,

Tam, kde Oisa a Aisna bez tetelení se
spojují jako dva manželé v hluboké lásce
manželské.

Vidím svou ženu u sebe a vidím své
dítka jasné a vítězoslavné,

Jež kope velikými údery do své ko-
lébky a jež se směje ryčně při vycháze-
jícím slunci.

Cvrliká, když slunce vychází, jeho
srdéčko vrchovatě naplněno jest nevin-
nou radostí,

Protože Bůh ho nestvořil pro smrt,
ale pro život živoucího vidění!

Tebe, Pane, chválíme. Tobě žehnáme.
Tobě se klaníme.

Tobě díky vzdáváme pro tvou veli-
kou slávu!

Vzdávám ti díky stoje, obě nohy maje
na půdě, která mne zplodila,

V tento den, který není ani včera, ani
zítra, ale dnes.

Věřím, aniž měním jediné tečky v tom,
več moji otcové věřili přede mnou,

Vyznáváje Spasitele lidí a Ježíše, který
umřel na kříži,

Vyznáváje Otce, který jest Bůh, i Syna,
který jest Bůh, i Ducha Svatého, který
jest Bůh,

A přece nikoliv tři bohové, ale jediný
Bůh,

I Otce, jenž věčný jest, i Syna, jenž věč-
ný jest, i Ducha Svatého, jenž věčný jest,

A přece nikoliv tři věční, ale jediný
věčný Bůh,

I Otce, jenž zplozuje, i Syna, jenž zplo-
zen jest a jenž živ jest,

I Ducha Svatého, jenž nezplozuje aniž
zplozen jest, ale jenž od Otce i Syna vy-
chází.

Přeložil JOSEF FLORIAN.



SVATÝ JIŘÍ. Dřevoryt z knížky Bern. de Breidenbacha *Viaje à Tierra Santa*, již vytiskl Pablo Hurus v Zaragose l. P. 1498.

JAZYK BOŽÍ

Renátu Martineau-ovi.

Kterýž pak první hlupák řekl,
že latina jest jazyk mrtvý?

KAIN MARCHENOIR.

I

PLANCTUS BEATAE MARIAE VIRGINIS.
Lkání Blahoslavené Panny Marie! Takové jest vyvrcholení, taková jest náplň, květ nejvýbornější.

Od Dvanácti Desek až k Petroniovi a od Komodiána až k Svatému Bernardovi asi šestnáct století uplynulo, v nichž se psalo neb mluvilo latinsky. Právě tolik bylo třeba, by zpěv *Stabat Mater* byl možný.

Nebylo příjemno, ani prospěšno, ale na-prosto *nezbytno*, by obor zemský byl zdolán, zabrán, hněten, amalgamován šedesáti po-

Leon Bloy: *Krotitelé zvěře a prasáci*, XIII.

sloupnými rody, vylíhlými Vlčicí, a by třicet, čtyřicet národů bylo žalářováno po tisíc let nesmířlivými verby pod gerundivy z černého mramoru a v bronzových supinech.

Bylo nadpřirozeně nezbytno, by se vykonalo nesčetných pobití, hromadných poprav, nevýslovných násilností na vinném *Obrazu Boha*.

Dřeli za živa Méda i Peršana, spalovali Kartagince a Numantiny, vylupovali oči Dá-kům, oklešťovali končetiny Řekův a Egypťanů, pokořili Gally a Španěly, prznili až Germany a Bretonce. Posléze pobili šest set tisíc Židů při dobytí Jerusalema.

To vše rozvrhováno bez přestávky a bez sebe menšího dojmu na třetině globu, v čase desetkrát sto let, by se pověřil jeden imperativ, jeden jediný Imperativ, jenž spasil svět:

CRUCIFIGE!...

Po tom Barbaři přišli spásat syntaxi Příkázání a Modlitby v Ranách Kristových.

Přinášeli s sebou přirozeně rýnské oblázky, tvrdé a břítké pazourky francké nebo saské, gotické smaragdy, bretaňské žuly, drahokamy od Půlnoci, karbunkuly a safíry starého Orientu, tajemné topasy, onyxy a opály z neznámých hor.

Bylo také všeho toho třeba, by se ozdobily lkáníplné *Hodinky* k Sedmeru Bolestem Marie Panny, bez újmy nových vraždění hustších, krutějších, sillogističtějších...

Jazyk Boží se zotavil jako poskvrněná panna Prorokova, „vržená na tvář země v hlubokém poklesnutí její duše a sešlapaná v její krvi“. Vznešená latina Středověku, již se děsí školometští pedanti — bylatápáním shromážděna národy klečícími v soumraku a slovo za slovem vybírána jejich třesoucímá se rukama mezi nahnílymi korunkami starých, krví postříkaných květů.

Vyžádalo si tolik trpělivosti, by zčištěna byla tato ubohá, tak drahocenná slova, jichž Naše Milá Paní tolik potřebovala, by lkáti mohla u paty Kříže, a tak slabé bylo světlo, že duše milující hynuly vzlykající!

Nepochopí se dnes těchto věcí. Ale tehdy bylo hrozno pomyslit, že by se snad klamali o šibenici, uctívali jinou oběť a měli odstrašivě Neposkvrněnou k tomu, by plakala pod stromem hanebné vědy, na němž visel špatný apoštol!...

A přece úsilím pokolení odhodlaných údery pokorných srdcí, bijících po milionech proti nezvikatelně pevným stěnám

staré latiny, klasická káznice jistého krásného dne rozplynula se se svými stíny, propasti nebes se objevily, a Císařovna Panstev mohla posléze úpěti!

II

Posléze! *Jazyk Boží!* Jazyk Boží, jejž Remy de Gourmont pojmenoval *Mystickou latinou*, — ó duše zemřelých! — jako by vše nebylo mystické!

Zajisté, i hnusný buržoa, unavený sviňsky špinavým kupčením, který želí svých „illusí“, prohlašuje třeba, že „noc jest proto, by se spalo!“ jest mystický do hloubek úděsných.

Neboť život není tak hloupý, jak se o něm domnívají pohodní atomův, a jest na štěstí nemožno vysloviti nejbanálnější tvrzení, by nezaburácela věčná nebesa.

Vykoupená latina LIBERA, DIES IRAE, STABAT objevila se bezpochyby jako nástroj vyšší Mystiky. Nebyla však více *Mystickou* v sobě, nadpřirozenější než satyry Luciliovy nebo apology Menenia Agrippy.

Proniknuta nebo neproniknuta křesťanstvím, jest ve skutečnosti jazykem jediným,

Bohem vyvoleným, by zasvěcoval jeho Tělo a jeho Krev. Tím jest řečeno vše.

I ve svých plenkách třímal blesk a hrom. Tacitus byl jedním z jeho koktalův a Juvenal druhým. Rajské doxologie Středověku, hymny nebo prosy, neprodlužovaly toliko Svatých Modliteb, jež jsou navždy orakuly nevývratné Církve; byly také, a to s větší hloubkou, *pravidelnou sekvencí* nesmírného Římského tohoto Triumfu.

Železný ten strom zastínil svými neohnutelnými větvemi každou bytost živou. Když posléze bylo mu zahynouti, když se зробila barbarská kopí z jeho nejmenších haluzí, a když nezůstalo z něho již nic než dřík, zneuctěný, okleštěný, zahnívající, rozpukaný dřík, veškerá míza Vítězství naposledy vstoupila až k vrcholku, by tento božský květ vypučel.

Ale známo-li, že latina jest jazyk neposkvrněný, *počatý bez hříchu*, pro niž není platen zákon obecný, a že právě v ni byly vepsány symboly, jež nemohou zemřít?

Kdož pak se odváží říci jednou pro vždy, že tento jazyk, tato řeč šířatelův, zaprodaná národům, jest sama nejautentičtějším symbolem a makavým obrazem Panny přemilostné, z níž Slovo se zrodilo? *Beata Vis-*

cera quae portaverunt . . . Beata Ubra quae lactaverunt . . .

Aby člověk údivem křičel, když se pomyslí, že — dejme tomu — Horác, pitomý a veselý Horác, jehož ohavné ódy podobají se profesorskému lejnu, když se srovnají se Zpěvy Brevíře, přece posloužil ve své hluboké nevědomosti pokorným zedníkům, kteří měli sestrojiti jednoho dne tuto světlem zářící Basiliku.

III

Není-liž rozkošno, že stačí vzpomenouti si na Neposkvrněné Početí, bychom ihned upozorovali zázračnou důstojnost tohoto jazyka latinského, filtrovaného čtyřicet věků všemi jazyky a veškerým lidským koktáním?

Bůh — stavší se člověkem — potřeboval Matky a Řeči, obou bez poskvrny, a postup byl týž. Mezidobí ovšem zahrnovalo tisíc let; ale to byl rozdíl číře chronologický.

To proto, že k zplození Syna Božího jest nezbytno chudoby a Latina nebyla pohotova, nebyla uzpůsobena v téže době jako pokorná Maria. Příliš bohatství ještě ji zne-

čišťovalo, ale pramen jest totožný, a když Církev uctívá zvlášť Svatostan bez poskvrn, obracejíc na Marii nerozdílné Sentence, tu jako bychom slyšeli Genesi nebo Penta-teuch Latiny:

„Hospodin vládl mnou na počátku cest svých, prvé než byl co činil od počátku.

Od věčnosti zřízena jsem, a od starodávna, prvé než země učiněna byla.

Ještě nebylo propastí, a já již počata byla: aniž ještě studnice vod byly se vyprýštily:

ještě hory u veliké tíži nestály: před pahrbky já jsem se zrodila:

ještě byl neučinil Bůh země, a řek, a stěžejí okršku zemského.

Když připravoval nebesa, byla jsem tu: když jistým právem a okolkem ohražoval propasti:

když povětří upevňoval svrchu, a odvažoval studnice vod:

když vůkol kladl moři meze jeho, a zákon ukládal vodám, aby nepřestupovaly končin svých: když odvažoval základy země.

S ním jsem byla, všecko pořádajíc; a kochala jsem se na každý den, hrajíc před ním každého času;

hrajíc na okršlku země...

Blahoslaveníť, kteříž ostříhají cest mých... Kdo mne nalezne, nalezne život. Ale kdo zhřeší proti mně, zraní duši svou. *Všichni, kdož mne nenávidí, milují smrt*".¹

IV

Jinými slovy ti, kteří opovrhují Marií, „Příčinou naší radosti“ a „Branou nebeskou“, oškliví si přirozeně Latinu, a tím jsou vyvoleni, by posli v této hanbě. Proč byste chtěli, bych si v této přísné exegesi, tolik se vtírající exegesi, neliboval?

Přeje si někdo, bych ji sesílil málo pochopitelným citátem z Habakuka? Jest to v proslulé Modlitbě *Pro ignorantibus* tohoto úžasného proroka:

„Přikryla nebesa sláva jeho, a chvály jeho plna jest země. — Blesk jeho bude jako světlo... Před tváří jeho půjde smrt; a vyjde ďábel před nohama jeho. — Stál a změřil zemi: pohleděl, a rozptýlil národy: a zetříny jsou hory věku. Sklonili se pahrbkové světa, od cest věčnosti jeho . . . *Propast vydala hlas svůj: vysokost zdvihla ruce své.* — Slunce a měsíc stáli v příbytku svém . . .

¹ *Přísluvi*, kap. VIII. Čte se na slavnost Ne-poskvrněného Početí, 8. prosince.

„V zařvání pošlapáš zemi: v prchlivosti zmámíš národy. — Vyšels k spasení lidu svého, k spasení s Pomazaným svým“.¹

Zajisté, to o Bohu samém mluví se na tomto místě, protože Kniha byla napsána — by jen o Něm mluvila — třicítkou mužů, kteří se andělům rovnali. Ale těm, kdož rozumí Absolutnu, stačí čísti jen jedno slovo z těchto Písem zapečetěných, by se soustředily rázem všechny oběhy světů. Vše, co možno pochopiti, objevuje se jim pak jako doplněk Setrvačnosti.

Nebylo by tedy milionkrát nesrozumitelné, by jazyk, nepomíjející jazyk *lidstva*, drahocenná a posvátná Latina Sedmi Svátostí, a Sedmi Bolestí, nebyl domyšleně a *spolubytně* označen v takové písni?

Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas levavit! Zmoudření, vzpamatování se Propasti!

Velicí Jasnovidci Israelští mluví rádi o Propasti, jako by mluvili o člověku, o Bohočlověku nejspíše. Tato Propast, s níž se všude setkáváme, podobá se neuvěřitelně vtělenému Slovu, a Duch Boží prochází se po její Tváři ve společenství temnot.²

¹ Habakuk, kap. III., na Bílou Sobotu se čte.

² Genese, kap. I, v. 2.

Trpí, křičí a pláče, *zdvihá ruce*, zachraňuje, jest strašlivá ve svém hněvu, dříve všeho vtěluje se, tato ubohá Propast! A toho absolutně jest třeba, neboť nebesa jí nemohou již obsáhnouti a hodlají se prolomit.

Unikne naposledy skrze Marii do bolesti a stává se Vůdcem mrtvých. Ale sladká Panna, jež ho počala, nemohla ho nabídnouti leda mučitelům jerusalémským. Latina byla monstrancí, tajemně obráběnou od počátku, by jeho Poprava obšťastnila celý vesmír . . .

Jakým důvodem byste chtěli, aby ti, kteří četli v ruce Otcově, nezaznamenali Zjevu Nahodilého na vnitřek pláště Substance?

V

Církev jmenuje Matku Ježíšovu „Nevěstou Ducha Svatého“, protože jest počata bez hříchu a poněvadž počala z Něho samého. Nuže, Koncil Tridentský ve svém čtvrtém sezení ustanovil, že Latina Vulgaty *jediná* jest kanonická, s vyloučením kteréhokoliv jiného textu, a že každý, „kdo by jí opovrhoval, *sciens et prudens*, proklat jest“.

Nelze z toho uniknouti, ani hloupostí. Nezbytně tedy jest třeba vzdáti se křesťanství nebo vyznati s celou prostosrdečností absolutní vyvýšenost a věčné předurčení této Latiny, která jest jediným Jazykem Páně.

Nechce jiných. Všechny ostatní bez výjimky jsou mu nepohodlny jako souložnice nebo otroci, jimiž není jist.

Ale Latina jest jeho nejmilejší, „jeho dokonalá, jeho holubice, jeho neposkvrněná“. Jen v ní chce se kochati a jen v ní ustavičně chce nalézati své zalíbení.

Své nejvzácnější poklady svěřuje jí navždy, protože jest — jako sama Panna — Obrazem jeho Moudrosti, živou Archou jeho Těla, Mléčnou Drahou jeho nebe, nedobytnou Věží Davidovou, Studnicí lásky, Řeholí veledokonalé poslušnosti a Silou mučedníků.

Jen jí tedy mohl svěřiti s jistotou Krvavý Pot své Agonie, nejdražší ránu svého Boku, propichliny své strašné Koruny, Díry svých Rukou a Nohou, nekonečná Zranění svého Umučení, svou potupenou Tvář a neodhadelitelný *smysl* všech těchto tajemstev.

Ví tak dobře, že nemožno oklamati této stručné strážkyně! A až, znaven pořádáním světů, posléze propustí čas a prostor, rozhodně s ní se uzavře a zamkne do Věčnosti.

Co to tedy za prvního hlupáka, který pravil, že Latina jest jazyk mrtvý?

VI

„Vizte Babel pustý a chmurný . . .“ Odpykání stále trvá. Jazyk stejný, jímž mluvilo tehdy lidské pokolení, není zrušen, protože Bůh nenahrazuje něco Nicotou. Ale jest uchováván nejspíše některým mladším bratrem toho Cherubína s mečem ohnivým, který bdí nad závory Ráje Ztraceného šest tisíc let.

Kdo by ho našel, uměl by všechny věci a mohl by vyvrátiti nebesa. — Neboť dle nejprísnější metafysiky Transcendentních všechny vědy, jimiž lidský mozek možno nadíti, — tento jazyk *substanciální*, jehož nářečím koktáme, soustřeďoval je přirozeně a bez úsilí v neznámou mocnost.

Zajisté, zázrační lidé, vrstevníci Mathusalemovi nebo Henochovi nemluvili latinsky, ale měli jazykovou essenci tolik živou, že nejtvrdší věty Tertuliánovy, dejme tomu, tály by jako vosk před tímto zrcadlem.

Tály by však přece mnohem méně rychle, než věty jiných velikánů, kteří nepoznali jazyka Božího.

Veni Creator, Pange lingua, i Planctus by se rozpouštěly, neboť tyto básně, jakkoliv božské, byly zpívány v soumraku.

Není čeho namítati. Tento svět jest v pádu tisíce let. Podléhá zákonu pádu, jenž se zrychluje hrozným způsobem. Kříž jednoho dne zasahuje, by oslabil pohromu. Zachránil mocně, pravda, vše, co bylo možno zachrániti, a to, řekněme to, nebylo nebo nezdálo se býti valné.

Jeden Mučedník, jeden Vyznavač, jedna Panna na každou desítku milionů jedinců. Jeden básník na každých deset miliard. A sotva to!

Ale jazyk latinský byl na štěstí upevněn Třemi Hřeby a neučinil již ni jednoho kroku k smrti.

Do hlubin nezměrných stal se takto navždy nehybnou Polárkou zpustošené oblohy.

Jedním slovem, jest k druhým jazykům, čím Vulgata jest k jiným zněním Slova, jediný skoro božskou restitucí.

VII

Takové jsou myšlenky nebo zdánlivé sny, vzbuzované slavnou knihou Remyho de Gourmonta, jenž, jak se zdá, jest po Ver-

lainovinejrozhodnějším vymezovatelem vývoje duší v této chvíli.

Jeho kniha jest tak krásná, že se ani neví, jak bylo možno napsati ji v prachu a červotočinách strašné učenosti, jíž vyžaduje.

Byl bych ji rád ukázal ve všech jejích částech, snaže se zlomiti mříže a trojitě závory, které uvěznují jako šelmu jakýkoliv soudobý projev velikosti.

Ale bylo tohle možno? Díla tak silná jsou pro malý počet duchů živých a dokonale nepochopitelná davům mrtvých.

Měl jsem co lepšího úhrnkem učiniti než vystoupiti tak, jak jsem to právě učinil, na zakletý pahorek a odtud zvěstovati prostě lidem dobré vůle nádheru a velebu, jichž neznají?

Mystická latina jest takto pojata:

Celý Středověk, totiž tisíc let historie, v nichž lidé nejvíce milovali, vrhá se k *Stabat*, k velikému *Planctus* Sedmera Bolestí Mariiných. Nečiní ničeho jiného a nemá čeho jiného činiti.

Jest to širý proud slzí, plný úpění a zamilovaných zuření, který teče bez přerušení nesmírným prostorem, hned v stínu a hned ve světle.

Celým břemenem těchto vznešených bratrů trpělivého Slova, těchto něžných údův Bičovaného, podporovaných viatikem nejnepřemožitelnější naděje, jest lampička, která jim byla svěřena rozmilými prastarými lidmi, jejichž jmen ani neznají. Jest to *Aurora lucis* svatého Ambrože, se slovíčky svatými, co mají poslání a zázračnou touhu chrániti od velikých černých výdechů, které je obkličují.

Kdyby ta uhasla, veliký Bože! nemohli by nikdy viděti Očí Panny, která má sedm mečů v srdci a která vzlyká tam na Hoře hanby a potupy...

VIII

„Byl v Louvru, vypravuje Remy de Gourmont, v sálech Středověké skulptury italský relief z XV. věku, malovaná, pálená hlína, takto spořádaná:

„Na zlatém poli Panna a Dítě Ježíš, oba zděšení ve svých aureolách, v nichž čistými literami se rýsují proroctví. Oba pohlížíjí do černa, do nekonečna, a před jejich zorníčkami týčí se Kalvarie. Dítě s jemnými zlatými vlasy poopravuje si na sevřeném

hrdle chvějící se ohryzeček. Jest na polo svlečeno: jeho bílá košilka, posetá krvavými hvězdami, padá mu s ramenou a pod jeho červeným kabátkem zlatě tečkovaným, vydmutým svaly, obnažuje se břicho a objevuje se jeho chlapecké pohlaví cudného Boha.

„Držením těla prozrazuje nervosní strach kojence, a nevrhá-li se na prs mateřský, to proto, že — ó toho nekonečného rozumu a lásky v těle robátka, — nechce, aby matka plakala. Nepláče: jest proklána hrůzou. Vidí. Celá její tvář nese děsné stopy bolestné halucinace. Oko utkvělé jest přestrašeno zjevením, jehož nelze zapuditi.

„Jest v tomto oku Agonie v Zahradě, zrada Jidášova, zapření Petrovo, svištění bičův u kůlu, chrchly, Kříž vlečený jako řetěz podél Golgoty, ruce prorvané hřeby, nohy odstouplé, krev, která teče z řeseta ironických ostnův a oslepuje oči, ucpává ústa, krev z rukou, krev z nohou, krev z boku a krev budoucích obětí, smrt v hanbě a smrt v slávě, která jest ještě smrtí.

„Ústa jsou dle křivky nejpravdivější bolesti, a jaká bledost! Hlava se poněkud sklání jako fascinovaná.

„Sotva Matka cítí přítomné břímě Dítka; to Člověka nese a podpírá, mrtvolu na svých

útrpných kolenou. Její levá ruka, která vychází ze zlaceného a damaškovaného úzkého rukávu, sotva podpírá robě, a žena všecka se choulí do stolice se zlatými závity.

„Modré roucho zatahuje ňadra, v nichž úzkost, kdyby nebyla božská, srazila by mléko panenské jako kojným, které se něčeho velmi polekaly.

„Vlasy, — a to má vzhled symbolického bédování — pokrývá tmavá plachetka sklopující se na uši, — účes snad selský, snad pravý účes florentinské paní, který však zde jen zdůrazňuje a připomíná smutek duše.

„Divem jestiť naprostý smutek Matky a Syna, — neodvažujících se na sebe pohlédnouti, vědoucích o sobě, že jsou oba obětováni muce nevýslovné a bez milosti: ale přirozenost lidská, přirozená v matce, uložena synu svrchovaným příkazem, čeří se na chvíli pod nezdolnou skutečností; mají strach, strach jeden z druhého, strach z divadla viditelného v jejich očích, mají věčně strach a vědí, neutěšitelní, že nesmějí býti potěšeni“. (*Latina mystická*, kap. XIX.)

Jest dosti podivuhodna tato stránka, která zajisté není sama, kterou však jsem uvedl, protože předchází přímo před rozhodným zjevením *Planctus*.

IX

Tohle tedy v celé prostotě viděl jsem v krásném díle Remyho de Gourmonta, to mi dal cítiti tento básník, historik božské Poesie, a to s mohutností, již neumím vyjádřiti.

„Od nynějška, praví ještě, poesie o Kristu jest mrtva, a nářky Mariiny nerozehřívají studenosti srdcí lidových ani duší *vynikajících*. Poesie o Kristu jest mrtva, pohrdaná obětníky jeho Těla a jeho Krve, — a mám strach, že se nenajde z nich již ani jediný, by politoval, zatím co Horác a Tibul jsou ještě tak málo známi, zbloudilce, který, místo aby očesával a cídil tyto dvě slavné veteše, vyhrabává relikvie Notkerovy, Hildegardiny nebo anonyma *Planctus*.“ (*Mystická latina*, kap. XIX.)

Hned potom melancholicky jmenuje Verlaine a zavírá svou knihu bez jakéhokoliv průtahu těmito prostými slovy: SACRUM SILENTIUM, která jsou mottem Středověku.

Verlaine, běda! Pověděl jsem jinde o bezmezném opovržení katolíků k tomuto neslýchanému básníkovi, *jedinému* křesťanskému Básníku, jehož jsme viděli od pěti nebo šesti set let.

Kolik pak těchto katolíků bude moci čísti *Mystickou latinu*?

Ah! opravdu, toť příliš pro ně krásné, a země jest tvrdá chudým lidem, kteří připravují v únavách žně a vinobraní Utěšitelovy.

V březnu, 1893.

Přeložil Josef Florian.

PLAGIATOŘI HROMU

PROLOG

„Rozličná australská zvířata, mezi jinými červená opice a jistí velicí arasové napodobují způsobem nejvyšším překvapujícím rachot hromu.“

(Vědecké zprávy ze září 1887.)

O něch dob rozprostíral se velebně v lůně ideálních okeánův Ostrov kouzelného vzhledu. Byl to zázračný květnatý les, jež Tiché moře ovívalo svými slanými a občerstvujícími vánky, — a v něm, vládna nad střední mýtinou, na skalnatých slojích s mohutnými ozvěnami, týčil se obrovský eukalyptus. Po celé jedno století v jeho nad sebou navrstvených stínech množil se rod obrovských pestrých papoušků: stromvelikán třpytil se jimi do mračen.

Od přírody jsouce všímaví hluků a hlasů, jež z pudu napodobí, tito papoušci, náhodou tak vysoko uhnízdění, že neslyšeli než bouře, studovali, v hlubinách zvláštního mlčení, jejich hluboké záchvěvy. Tak dobře, že dnes všichni, svorně jako jeden, — až zvučná půda

Villiers de l'Isle Adam: *Nezvyklé povídky.*

a paprskování hrouživých zvuků vzbuzovaly obavy, — padělali k nerozeznání rachot električnosti v prostoru, nářky táhlých větrných poryvů, šelest lijavců listím.

Při dunění a hukotu té nekonečné bouře, která od rozednění vířila nad jejich hlavami, nešťastná zvířata, zalidňující Ostrov, vzdalovala se, schlíplá, žalostná a plná děsu, každé do své skrýše, — ba třesouce se, cítíce se proniknuta až do kostí domnělými přívaly dešťů, které vskutku slyšela.

Co do moci bouře, do toho, co oživuje její realitu, — krátce, co do blesku, — papoušci, nejspíše z opovržení, nereprodukovali ho. Tato podrobnost se jim jevila jakousi přebytečností, kterou jejich umění, střízlivější než jeho model, nebylo povinno nijak se zabývat. Daremným se jim zdál blesk, ač vlastně o něm neměli určitého mínění: obešli se bez něho, toť vše. Dělali to prostší. — Zkrátka, z bouře neráčili vypodobňovati leda hřmot, a spokojeni jsouce svou padělanou bouřkou, mohli, přísně vzato, domnívati se, že jsou na rovní skutečným bouřím, protože vyluzující „účinky“ takřka analogické, trváním svého rámusu daleko je překonávali.

Takoví tedy zkvétali, bouřliví, hromující a šťastní. Co jim bylo do marasmu, do něhož

z jejich dobré zábavy propadal se Ostrov! Což nebyli SVOBODNI po všem, by i oni řekli... čím jich svrběl jazyk? Vším právem, nikdo ve jménu žádného zákona patřičně rovnostního nebyl by jim toho dovedl popříti. Takže všechna ostatní naivní zvířata tohoto pobytu chřadla a hynula. Odkázána jsouce vskutku nevycházezi leč v noci, by slídila po potravě, když despotičtí ptáci spali, slábla, a nedokrevnost jejich vzrůstala: neboť jísti pozdě, pranic nedědí, a nic není špatnějšího než dělati z noci den.

Vždyť papoušci úhrnkem, — jejichž poměrně hluboké nevědomosti nelze zapomínati, — nebyli než velmi málo vinni mrzutými následky, jež působila kolem nich jejich oblíbená kratochvíle. Neboť *schválně* tohoto hluku nevyvolili! Nejvyšší odlehlost od země, vrchol, na nějž je okolnosti zanesly — a ježž drželi takřka *zuby nehty* — uvalovaly je v nelibost... rázem! — Nedobrovolní porfyrogeneti opakovali vážně, hlasem silným, co jim jejich povýšené místo dovolovalo slyšeti. A ještě lépe, spíše vysoko *hřadovali* než byli povýšení. Umístění ve vhodné výši a normálně rozdělení, nejsou-liž to velezajímaví létavci, jichž peří, zvláště svými měňavými třpyty, jest učiněno proto, by svádělo?

Jakousi chaotickou náhodou tito nebyli, jak se říká, *na svém místě*, v tomť vše. A poněvadž každým přemístěním v přirozenosti vznikají nepříjemnosti, ba často zločiny, stali se *přirozeně* nepříjemni a poněkud i zločinni, — prostým odrazem: — z čehož si myli lhostejně pazourky ve dnech deštivých i jiných ve své netrestané svobodě, ve své škodolibé nezodpovědnosti. Nad to, když způsob hluku, který tropili, posléze je otužil, klovali se občas vespolek do peří, jako by se v nich neurčitě probouzeli lvi neb orlové.

A tak k závěrku, měníce posléze svůj rodný eden v místo nudné, hrozné a smutné *pro ostatní*, učinili Ostrov neobytným, pod tou zřejmou záminkou, že mají „TALENT“.

Zdroje jejich umění omezovaly se natento nebeský hlomoz. — Jednou vskutku veliký orel zavadil svým strašným křídlem o vrchol jejich příbytku: vyrušení to je vrchovatě poděsilo, že až zmlkli na dvě hodiny.

Orel, důvěrník blesků a jejich třeskotu, přiblížil se, udiven neobyčejnými výbuchy jejich bouřky; potom, spatřiv je, vyrazil v opovržlivý křik a vhroužil se do prostoru.

Nuže, tento výkřik papoušci postřehli, zamyslili se nad ním! Nepadl do uší hluchých! . . . A za čas potom pokoušeli se zase

vyrážeti postrašné křiky orlů, vznášejících se nad kořistmi.

— Ah! tohle byl podařený den pro hosty tohoto zvláštního Ostrova. Jaký jásos! Příměří zdálo se uzavřeno s nebem až dosud nemilostivým. To tím, že zvířata, mohou-li býti dosti snadno zklamána zvuky přírody, za to rozlišují ku podivu mezi sebou to, co se tají za vnějším hlasem, poznávají vnitřní barvitost zvukovou: kterak tedy tentokrát jen na minutu dala by se klamati? V prostosrdečnosti své povahy řekla si zcela dobrácky v jazyku tajemném:

— Hle, papoušci jsou venku: bude dnes krásně!

A také celý den, co naši opeření syko-fanti vyčerpávali se paděláním křiků hroživých orlů, s drápy roztaženými vrhajíce se, divocí, na všechny hlavy, celý ostrov ani nepozoroval, co vlastně zamýšlejí těmito pokusy, — a vše se opájelo sluncem, trávničky, rosou a květy.

Podruhé papoušci chtěli nápodobiti ozvěny řvaní, až na jejich olymp zaléhající, řev divokého lva z dálav, který přemáhal jistě i hrom, kdyžtě buráčil tak neurvale.

Náš areopag, běda! odhadl v tomto novém pokusu nezdar rovný aspoň předešlému.

Hladová a krutá řvaní, o něž usilovaly chřtány nejsvárlivějších kakadův a nejobludnějších arasův a makaův, utěšovala naopak líbezně jako prosté předpovědi neproměnlivě krásného počasí i nejbojácnější z ostatních zvířat. Bylo jen třeba viděti, jak se prohánějí a rozverují zase pokojně pod větrovým v tomto šťastném jítu, — škádlíce se a milkující se do vůle! Pásla se pohodlně; život se jim zdál rozkošný; to bylo vzkříšení.

Papoušci tedy vrátili se znovu velmi rychle k své bouřce, v níž byli jistější a již padělali jako virtuosové; měliť kdy lépe ji studovati než křik orlův a řev lví, což vlastně nikoho nezajímalo. Zůstali tedy při tom! . . . Za čas někdy odvážili se nějaké vzpomínečky, — ale tak krátkého trvání, že zvířata nepocítla v zklamávaných probuzeních leč blahodějných účinků.

Ostrov tedy znovu upadl v zpustošení. Zdálo se, že nebe nepřestávalo se hněvati. Všechno úpělo v umělých nepohodách, jež vyluzovali bez příměří talentovaní křikavci, plagiatoři a zapřisáhlí pitvořiči hromu.

Chmurná resignace tíhou padala na organismy. Papoušci dostoupili toho stupně dokonalosti, že ztráceli vědomí o sobě, a dojem pospolitosti, celkovosti ve všeobec-

ném nápodobení byl doslovně bezvadný. Ba byla to sama *Rovnost*. Nad to jejich stagnace zamořovala krajinu. Nebylo lze již ostrova udržeti. Mnohá z nejmladších zvířat utekla se k sebevraždě, což nikdy nebylo vídáno.

Ale posléze to božství s očima roztržitýma a pronikavýma, jež jmenujeme Silou věcí, rozhodlo v hloubce náhod svého matného myšlení konfrontovati papoušky s jejich hřmotem, buď jak buď svatokrádežným, a v něm je pohřbiti. Našla jako vždy svou chvíli, by vyčistila toto místo světla od jejich ošklivé metly.

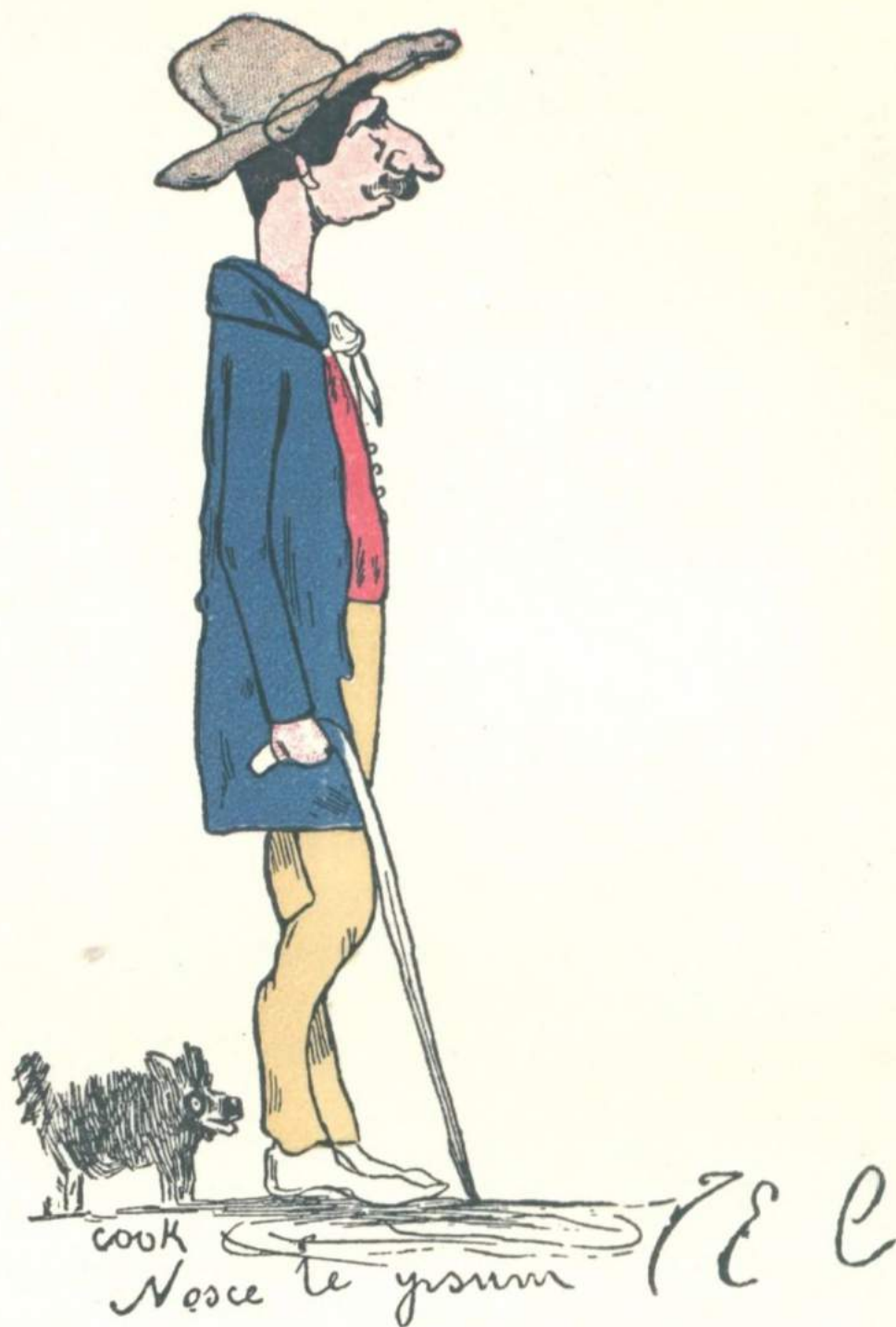
Jednoho večera ohně, smršti a temnot, náhlý cyklon sevřel Ostrov. Blýskaje pod svými deštivými křídly, otrásal jím vyzváněními hromu; potom vrhnuv se do lesa, který prolámaly jeho vichrové poryvy, rozvěšel na všech stranách po roztráštěných větvích tisíce vlášení kštice svých blesků. Uzřev neopatrnou výšku stromu, skříženíc hromu soustředil se na eukalyptus.

Nazítří, hned jak skvoucí červánky, jimiž oslňovala se šírost zmytého blankytu, zarůměnily se na východě, zvířata, vyjasněná utišením, rozptýlila se jako jindy pod listovím, těžkým ještě z té diluviální noci, — a

některá, jdouce mimo peň blesky rozbitého stromu, jenž dýmal na mýtině, zpozorovala na všech stranách po trávnicích mnoho set zuhelnělých pazourků, brzy zmizelých to stop děsivých rušitelů radosti. Stržení do téhož skonu bylo tedy pro ně jediným svědectvím, jež si kdy vydali o svém BRATRSTVÍ, — a zase, aniž tomu chtěli a bez jejich vědomí. Tentokrát blesk neponechal jim ani času, by mu projevili své opovržení. Hrom zaburácel *na opravdu*.

Od tohoto dne byl život úchvatný, osvobození, znovu nabytý ráj v tomto žádoucím kraji. Papoušci potomní, kteří přišli na Ostrov, jsou méně nebezpečně umístění pro sebe i pro bližního, než jejich ctní předchůdci, byli nejroztomilejšími tvory, nikoho již neobtěžující, — a nevyjadřující leč *rozumné* repetění, byli posloucháni s rozkoší, — s největší rozkoší.

Bychom zařali jakékoliv vzpomínce na výše vylíčené tyrany hřady, od nynějška legendární, k čemu *zpytovati, jakého nedorozumění byli obětí?* — Což jejich šťastná nicotnost, která tak dlouho za svého neblahého a škodlivého štěbetání dělala, nehubí tolikerou bezvýznamností jejich památku... ŽE NEZASLUHUJE ANI PROKLETÍ, ANI ODPUŠTĚNÍ?



TRISTAN CORBIÈRE, jak sám sebe nakreslil.

LIST RENÁTA MARTINEAU REVUI „LES MARCHES DE PROVENCE“ O TRISTANU CORBIÉROVI

Ptáte se mne, co bylo to Corbièrovo martinée. Slyšte tedy: Leon Durocher promluvil velmi zábavnou a velmi dokumentovanou allokucí; po té Jean Richepin, který předsedal, pověděl nám v nadšené improvisaci, co on, parnasista, myslí o Tristanu Corbièrovi. Citoval verš:

Unaven soucitem pro ty, kdož veslovali¹⁾ dobře...

dodávaje, že v době „Žlutých lásek“ opravdu příliš dobře se veslovalo, to jest dělaly se předobré verše, jichž poesie, právě pro tuto dokonalost, bývala příliš často tatam.

Corbière byl ze vzácných básníkův geniálních, stojících proti této neblahé dokonalosti.

Po těchto dvou řečech měl p. Charles Morice velmi pozoruhodnou přednášku o Tristanu Corbièrovi, přednášku, jež bude brzo

1) Fr. *ramaient* znamená veslovali, ale též: měli krušnou práci, bylo se jim dřítí.

vydána a jež bude s hlediska literárního nejúplnějším dílem, jaké bylo o něm uveřejněno.

Pan Charles Morice četl s opravdovým talentem několik básní, mezi nimiž *Ropuchu* a *Konec*. Bylo by lze přátí hercům, kteří přišli po něm, téhož pochopení poesie i důvěrné manýry, nezbytného pro přednes pravého básníka jako Tristan Corbière.

Komedianti zhudlařili veledíla jako „Námořníci“, „Básník in contumaciam“, „Ve starém Roscoffě“ na veliké potěšení publika patrně o sobě nevědoucího.

Před touto recitací byla příležitost báseň p. Eugena le Mouëla, čtená autorem, velmi krásný to hold oběma Corbièrům, napsaný pro blízké odhalení jejich pomníku.

Odpovídám nyní na vaši otázku: „Mluvil se o Corbièrovi před *Lutecií* a před *Básníky prokletými*?“

Nikoliv, nemyslím. Vím jenom, že krátce před *Prokletými básníky* kdosi upozornil na *Žluté lásky* Barbeye d'Aurevilly-ho, a ten požádal tehdy Leona Bloy, by mu vyhledal na nábřežích výtisk knihy Corbièrovy.

Leon Bloy našel kvapně věc — vlácel toho mnoho v pouzdrech — nesl ji Barbeyovi, a cestou dal se do čtení. Byl ihned

stržen, ale nikdy nedokázal, aby jeho starý přítel bral podíl na jeho nadšení.

Barbey d'Aurevilly ve *Žlutých láskách* nepochopil nic. Bylo v Corbièrovi cosi suchého a zkráceného, co se asi nelíbilo tomuto spisovateli s dlouhými grandiósními periodami. Villiers de l'Isle-Adam, který spojuje stručnost Corbièrovu s přepychem Châteaubriandovým, snadno by mu byl býval ukazatelem, ale Barbey d'Aurevilly byl vždycky k Villiersovi nespravedlivě pohrdavým.

Poněvadž si přejete nějaké anekdoty, posílám vám tu, kterou jsem dal před třemi měsíci do *Nouvelles*.

Jest to dle mého mínění nejcharakterističtější pro ducha básníka „Lidí moře“:

„Kdysi Corbière, flegmatictější než kdykoliv jindy, na hlavě se svým šedým širákem, na němž tučnými ciframi parádovalo datum jeho cesty po Italii, posadil se ve společnosti svého psa Popa — nevím, byli-li to Pop či Tristan, ba ani byli-li to pes Corbièrův — na roh přístavní hráze roscoffské na nejhluchnějším místě přístavu. Tam básník začal, vyvoláváje jakousi kobzařskou písničkou sběh plavčíkův, rybářův a žebrákův, k nimž se připojilo několik zahalečův, a když usoudil dav dosti četným a jak třeba

pozorným, přistoupil k neobyčejnému výkonu Jal se vyráběti z tuku a chleba knedlíčky prostřední velikosti, do nichž zadělával — počínaje si při tom tak, aby divákům neušlo, co činí — po zlatém deseti-franku.

Potom zavolal Popa . . . či Tristana, co na tom —: „Na, chytej!!!“

Pes otevřel hubu a pohřbil knedlíček. Dva nebo tři knedlíčky měly týž osud. Posléze Corbière dal psovi nahltnuti se knedlíčkův, kolik jich jenom zmohl.

Pak se vzchopil a odešel podél přístavní hráze, vrátil se k ulici přístavní, přešel celý Roscoff, stále provázen svým psem. A ti, kteří viděli připravovati to podivné těsto, utvořili s nimi bohatý průvod.

Jakého počišťovadla přidal Corbière do knedlíčkův? Neví se, ale účinek byl neprodlený, a brzo bylo viděti Roscovany, jak se štouchají na stopách psových, hledajíce zlatákův, jež ho viděli polykati.

Corbière povznešený a pohrdavý ohlížel se chladně na tento výjev.“

Tato anekdota podobá se jedné kruté povídce. Nemá-liž jakousi analogii s *Nejkrásnějším obědem světa* od Villierse de l'Isle Adama? Tito bretoňci měli týž způsob ironie.

LIST ABBÉHO VIDALA
P. LANGLOISOVI
O SMRTI ALFREDA DE VIGNY

Důstojný otče!

Početl jste mne prosbou, bych vám napsal něco o posledních chvílích p. Alfreda de Vignyho. Hle, jak se věci udály:

Několikrát mluvil jsem s panem de Vignym, by myslil na zpověď, než se objeví před Bohem, a aniž mi kdy odpíral, dal mi toliko na jevo žádost, by se s tímto úkonem ještě sečkalo. Asi čtrnáct dní před jeho smrtí jsem ho navštívil a po velmi vážné rozmluvě, v níž mi pravil, že jeho rodina byla rodinou skoro kněžskou; že jeden z jeho strýců zemřel jako trapista; že jiný, děkan kapituly locheské, zemřel, tuším, ve vyhnanství, a že on, p. de Vigny, dosud nosí prsten od tohoto strýce, měl jsem za to, že přišla chvíle, bych s ním mluvil o zpovědi a tentokráte ho k ní přivedl.

„Pane de Vigny, dím jemu, odcházím v tyto dny na dlouhou cestu a nechci odejít, dokud vám nedám rozhřešení“. Ihned se sklonil a dal mi svoje úplné svolení. Nabyl výrazu tváře nanejvýše usebraného a po zpovědi pravil mi tato slova: „Jsem katolík a umírám katolík“. Po tomto vyznání víry dal jsem mu rozhřešení. V této chvíli bylo nemožno vyžadovati více. Tento přeposvátný úkon působil na největším dojmem: uchopil mne za ruku, přitáhl k sobě a objal mne, řka mi s nevýslovným výlevem srdce: „Ach, jaký dobrý skutek jste právě vykonal!“ Nezapomenu nikdy toho slova a tónu, jímž bylo pronešeno.

Za mé nepřítomnosti žádal si mne několikrát a posléze, cítě se blízek smrti, žádal si sám kněze, by přijal poslední pomazání. Jeho chůva běžela do kostela a přivedla jednoho z vikářův, který ho mohl zaopatřiti. Jest dobře poznamenati, že tato chůva byla protestantka a že v posledních dnech svého života pan de Vigny několikrát jí mluvil s chválou o kněžích. Bylo dozajista možno viděti v jeho rozmluvách s ní úmysl, přivésti ji nazpět do katolické Církve. Ať tomu jakkoliv, právě tato chůva vypravovala uvedené podrobnosti a vidouc, že jistá

známá osobnost pochybuje (Ludvík Ratisbonne, jenž příslušel náboženství židovskému a jemuž Vigny odkázal literární vlastnictví všech svých děl tištěných za jeho života), že by pan de Vigny sám od sebe si žádal kněze, odpověděla: „Pane, jsem protestantka a sama jsem byla pro kněze v kostele, aby ho zaopatřil“.

Takto tedy, důstojný otče, věci se udály. Potvrzuji to.

VIDAL,

farář u Naši Pani Bercyjské.

P. S. — V posledních dnech svého života p. de Vigny čítal bedlivě moji *Historii svatého Pavla*. Jeho výtisk jest skoro opotřebován.

ÚVOD

K »NÁSLEDOVÁNÍ JEŽÍŠE KRISTA« OD TOMÁŠE KEM- PENSKÉHO

Po Žalmech Davidových není asi v oboru náboženské literatury knihy tak rozšířené, tak obecně „praktikované“, i těmi, jichž theologické názory nejméně se shodují, a tak něžně milované jako *Následování Ježíše Krista* od Tomáše Kempenského.

I

Jest několik příčin této popularity. Předně kniha jest prosta všeliké náboženské kontroverse; jest ovšem úplně a pevně katolická, byvšinapsána v době, kdy vlastně nebylo v Evropě jiné formy křesťanství než katolicismus: a kdy katolické dogma a katolický kult byly přijímány bez odporu. Celá jedna část knihy — často však opomíjená přizpůsobenými vydáními protestantskými — mluví zároveň učeně i nábožně o Nejsvětější Svátosti a o naukách týkajících se Svaté Oběti a Svátostí; ale autor se neztrácí v argumentacích těchto otázek a ještě méně pomýšlí na to, by vyvracel názory protivné svým názorům; kniha tudíž dýše celá ovzduším klidu a dokonalé jasnosti.

II

Za druhé, *Následování* pojednává o duchovním životě v jeho podobě nejhlubší i nejprostší. Řekl kdosi, že Křesťanství, toť Kristus: to jest, Křesťanství není v první řadě kodexem zákonův a formalit, ačkoliv zákony a formality jsou nezbytny k jeho definici; není to podstatně jakási řada dog-

mat, ačkoliv dogmata jsou nezbytna k vědeckému vyslovení pravd, jež obsahuje, u něho jako u každého náboženství; není to v jádru řada zbožných činů, ačkoliv zbožné činy jsou nezbytny k vyjádření a uchránění obecného ducha těchto pravd. Ale Křesťanství jest osoba Kristova, Krista, původu křesťanských zákonů, Krista, o němž mluví dogma, Krista, k němuž se nese naše zbožnost. Tedy přímo k osobě Kristově vede Tomáš Kempenský svoje čtenáře, stavě jim na oči tuto Božskou Postavu, jako Postavu Spasitele a jejich Boha ovšem, ale především a nade vše jako Postavu jejich Vzorů. Jestli zde zobrazen ve své osobě lidské, jako Dokonalý Člověk, jehož následováním, a žádným jiným způsobem nalezneme ten pokoj, který sliboval: jako Mistr, jenž sám kráčet po cestě, kterou ho jsou povinni následovati jeho učenníci; jako Vůdce svědomí, který ve svých rozmluvách s duší učí ji, kterak zdolávati překážky, těžiti z milostí, jak se zachovávat ve vrtkavostech života, slovem způsobu, jak přetvořiti náboženstvím a dle vzoru a příkázání Kristových ony nejvyšší vztahy k Bohu a k člověku, o kterých mluví Zákon a Evangelium.

III

Často bylo řečeno, že *Následování* jest veledílem mystiky; toť úplně správně, užito-li slova v jeho smyslu nejprostším; neboť tato kniha se nepodobá valně mystickým spisům jako svatého Jana z Kříže nebo jako Svaté Terezie; tito učí jisté methodě následování, vykládají postupy očišťování, osvěcování a sjednocování, které jsou zajisté stejně založeny na následování Krista a určeny, by vedly věřícího k téže metě, jakou si určuje Tomáš Kempenský; ale způsoby jejich myšlení a obrazy, jež působí jeho krystalisaci, jsou načisto rozdílny; zdržují se na cestě pozorující, rozbírající a do hloubky zkoumající přemnoho stavův svědomí a duchovních a psychologických zjevův, o nichž se náš autor nezmiňuje skorem nikdy.

Tito španělští mystikové ve svých podobenstvích zobrazují duchovní život jeden jako strmou horu, obklíčenou propastmi, šlehanou větry, zahalenou v noc skorem věčnou, kterou prorážejí jenom slabé a vzácné záblesky dne; druhý jako nějakou tvrz duše, bludiště to chodeb uvnitř, valův a příkopův zvenčí, příbytek zmatku a nepořádku, a přece spravovanou Pánem, který v komnatě

vyhražené pro ni a pro Sebe očekává příchodu Nevěstina. Spisovatelé jako tito analysovali duchovní život křesťanův s podivnou pronikavostí a znalostí; ale právě bohatství a rozmanitost jejich intuicí a osvětlení zastráší někdy duše prostší, které si však přece také žádají, čeho si tito mystikové žádali s takovým zápalem; takové duše Tomáš Kempenský vede do malé zídkou obehnané zahrádky, jakou může mít člověk sebe chudší, jenom žádá-li si jí; a tam přivádí bázlivou milující duši k nohám Bratra, který však přece jest Mistr, k nohám Mistra, který však přece jest Bůh. Zajisté, i on vede duši z propasti na vrchol; není kroku na Cestě Bolestí, na Královské Dráze Kříže, jak ji nazývá, jediného kroku, kterého by nás mnil ušetřiti; neníť až po nejskrovnější a nejdrobnější skutek lásky blíženské, sebemrtvení nebo lásky k Bohu jediného, který by neměl své lekce a svého učení; přece však Tomáš není duším ani vůdcem, který vede pocestného přes hory, v nichž řádí bouře a smrt, ani průvodčím dvoranami tělesných stráží, hodujícími vojíny a štěkajícími psy až do komnaty Nevěstiny, do samého středu hradu, jest spíše matkou, neskonale něžnou a přece energickou, jež vychovává svoje děti právě

tehdy, když se na ně usmívá v zahradě, kde jim dává naučení za krásného letního dne. Přivádí duši ke Kristu a Krista k duši; a nechává je spolu hovořiti. Postava Boží jest neskonale dojemná, a přece síly skorem utlačující; duše jest neskonale žádostiva — alespoň žádati si, nemůže-li více — a jest si vědoma své bídy a své slabosti. On má stigmata svého umučení pod skvělostí své slávy; ona má pod cáry své nepravosti a jizvami hříchu již viditelnou podobu budoucího světce. Hovoří spolu: On žene ji k nejvyšším výšinám a ukazuje jí, že toho nemůže dosíci leč podrobeností a pokorou. Nikterak jí nešetří, zasluhuje-li si výtky, ale nikdy jí neopomene dodávati odvahy, i uprostřed jejího utrpení; ona přiznávajíc, že jest nehodna netoliko slávy, ale i milosti, dobývá právě uvědomujíc si své slabosti a vzpomínajíc svých chyb této milosti, jež jediná může přivést k slávě.

IV

Třetím důvodem popularity této knihy, i mezi nekatolíky, jest vliv biblický, který se v ní jeví. Nikoliv že by v ní bylo velmi četně citátů přímých; ale kniha sama v sobě jest výkladem Písem. Podobá se po této strán-

ce těm středověkým kathedrálám, ve kterých nalézáme jenom pramálo textův rytých nebo malovaných na zdech a ve kterých přece zdi, výklenky, sochy, fresky a malovaná okna jen a jen podávající v jiné podobě podstatu této veliké historie vztahův mezi Bohem a pokolením lidským, kterou korunuje, dovršuje a shrnuje veliký kříž nad branami, jež vedou k hlavnímu oltáři. V *Následování* jest nám takto podáváno mystické, asketické a morální učení Písma. Zde se domníváme, že slyšíme poznovu, jak vycházejí Přísloví z úst Šalomounových, nebo jak se rozléhají zpěv a harfa Davidovy; jinde jako by Pastýř, onen Galilean sám, obrazy a symboly autorovými opakoval hluboké principy Blahoslavenství a svoje výstrahy palčivé těm, kteří ho odvrhli nebo ho již nechtějí znáti, a vznešené a dojemné rozmluvy při poslední večeři. Ale nade vším se týčí postava Ukřižovaného, táhnoucí vše k sobě, sjednocující v jediném systému zbožnosti a duchovní moudrosti zjevení prorokův, králův a svatých a zasazující do středu všeho jako závěrečný kámen klenby svůj kříž. Tento kříž vypučel v květy krásy; jeho ramena a jeho hlava se rozvíjejí ve zlaté skvosty, v květy a v hlavy andělův;

ale uprostřed, stále, jako v samém svědectví Písma, visí strašlivá a krví zbrocená Oběť kalvarská.

V

Na konec posledním důvodem vesměrné přitažlivosti této knihy jest její výjimečná znalost netoliko těch zevnějškův lidské povahy, jež jsou přístupny i nejlehkovážnějšímu optimistovi i nejpovrchnějšímu kynikovi, nýbrž její reality vnitřní, té zvláštní amalgamy rozumu a impulsivity, egoismu a altruismu, velkodušnosti a opatrnosti, slovem znalost „já“, prozkoumaného tímto „já“, znalost „já“, jehož odhalení jím samým jest největší krisí života psychologického. V této knize duše ponejprv pohlédnuvši v sebe, objevuje v sobě království, v němž se jí vše zdá cizí a lekající, v němž chvílemi nevysvětlitelně po sobě následují duch sebezáporu a duch sobectví jako převládající hybné síly; duše, která, soužena jsouc pro ni nepochopitelnými impulsy, hned pohružována v ekstasi odříkání a hned v bláto stoky, která se domýšlí, že nikdo jiný před ní necítil, co ona cítí, upadá znovu do všech svých pochybností a zaražeností o Bohu a

o člověku a ještě více o sobě samé; v této knize taková duše nalézá líčení všeho toho, co trpěla, předpověď své budoucnosti, jejíž správnost ponenáhlu objevuje, a slib jistého Tajemství, jež, souhlasí-li toliko býti mu věrna, přivede ji po všech jejích bouřích do přístavu.

Právě tato nepodobná znalost lidské duše, stejně jako její božská moudrost, vysvětluje úspěch knihy a zvláště její velikou moc utěšující a vzpružující. Když někdo nemocný po několika slovech s lékařem objeví, že to, co pocituje, není konec konců nic výjimečného, a že strádá nemocí dokonale známou, jejíž všechny symptomy mu jasně popisujeme, jest neuvěřitelně vzpružen a posílněn, slyše, jak muž vědy mu popisuje svými slovy jeho vlastní stav: tak i duše, když ponejprv si uvědomujíc svou bídu a svoje sobectví nebo též byvši probuzena k uvědomění si sebe pocitem neznámé nevolnosti, obrací se na *Následování*, duše ona v tomto zevrubném vyličení svého vlastního utrpení, v tomto neskonale trpělivém a přísném vyšetřování, při němž nervy odpovídají ihned zkušenému prstu operátoru, který se jich dotýká nerv za nervem, čerpá důvěru a neprodleně nalézá úlevu,

které by jí byl nikdy neposkytl předpis nějakého zdravotního pořádku nebo nesrozumitelných lékův, ukládaných nemocnému podrobenému a neznalému.

VI

A také tato kniha zůstane povždy památkou duchovní vědy: neboť zajímavost její látky jest chráněna převratův lidských společností: jsouť její látkou neproměnné zákony lidského srdce. I kdyby křesťanství samo bylo jenom fází dějin lidstva, i kdyby theismus byl v nich jenom věcí vedlejší a i kdyby naděje v nesmrtelnost byla jenom příjemným snem — ani tenkrát nikdy nebude možno, by *Následování* vzalo za své úplně: neboť duše jest vždycky táž, včera, dnes a na vše časy, a *Následování* zrcadlí duši s pravdivostí, která se nikdy nepřekoná. A ještě více, sama tato pravdivost obrazu, tato neupíratelná realita, jež jest v základě díla, skýtá ve prospěch křesťanství důkaz, ne-li rozhodný, alespoň veleúčinný; přivádí jaksi k poznání, že křesťanství asi uhodilo na pravdu v otázkách, jež pro mnoho lidí jsou z kraje pochybnosti nebo i neznáma. Neboť nesnadno jest si pomyslit, že by bylo možno,

aby duch jako autor *Následování*, obdařený v oblasti poznatelného takovou psychologickou pronikavostí a tak neomylný ve své znalosti lidské křehkosti a lidských tužeb, aby se načisto přehmátl v lécích, jež navrhuje oné a v odměně, kterou slibuje těmto.

VII

O autoru samém víme dosti málo mimo nepodobné odhalení, jež učinil o sobě. Byl knězem a řeholníkem: příslušel nejprve řádu „Bratří společného života“; jeho rodiče bydleli v Kempen u Kolína, odkudž jeho jméno; později vstoupil do řádu „Řeholních kanovníkův“ na Hoře Svaté Anežky u Zwolle a na konec byl zvolen jeho převorem. Myslí se, že ukončil svou knihu l. 1441, ale jest známo, že zlomky její byly již skorem dvacet let před tím. Také se mu přičíkala jiná díla, zvláště řada rozjímání o životě Kristově, tak jak nám jej podávají Evangelia; ale o tomto spisu svědectví nejsou ani tak dávna ani tak četna jako o *Následování*. Záhy byly uveřejněny hojně překlady do rozličných jazykův evropských.

Nelze si zabrániti, bychom nepoznamenali, že v této knize není ani zmínky o bouř-

livých událostech, jež převracely svět v době jejího spisování: cítíme v ní všecek pokoj kláštera a všecku jasnost duše, jež se kochá tímto klášterním životem, nedopřávajíc sebe menší pozornosti povrchnímu zmítání vnějšího světa. Proto není kniha méně hluboka, jest naopak tím hlubší, právě tím, že muž, který ji skládal, věděl dobře, že pravá historie se děje ve světě duchovém, že toliko tam dochází ke srážkám, jež něco znamenají, že toliko tam se zakouší nezamezitelných pohrom, že toliko tam se dobývá věčných vítězství: neboť Království Boží jest v nás, „a nepřichází s burácením“.

ROBERT HUGH BENSON.

OBĚŤ USTAVIČNÁ

P. Antonínu D-ovi v K.

Když jsem Vás v květnu minulého roku po Božím Těle navštívil, nedomluvili jsme své řeči. Byl jste rozptýlen, neboť vyrušil jsem Vás ve visitační hostině v T., kamž jsem za Vámi nový kus cesty šel, nezastav Vás doma; a pořád Vás oknem volali do fary. Rmoutilo Vás, že mi nemůžete pomoci. Pravil jste, jak býváte našimi knihami potěšen; někdy že sice nepříjemně se Vás dotkne rázné slovo p. Florianovo, ale konec konců že jest to vše úplná pravda a že není dobře dívati se klidně na všecek ten šlendrian a že jest povinností ukázati naň. Ptal jste se, jak žijeme, a litoval jste, co asi bídy zakusíme a co násilí vytrpíme, a těšil jste mne. „Což o to“, pravil jsem, „co my trpíme, ale kdyby se jen Bohu ulevilo, aby tolik netrpěl!“ Zamyslíl jste se a pak vážně přisvědčoval a s důrazem pravil, že Ježíš Kristus jest opravdu ustavičnou obětí. „A toho nikdo nevidí a nikdo mu nechce pomoci“, pravil jsem já;

co jsem však na to od Vás uslyšel, byl překvapující obrat: »*Ale on jest všemohoucí, on si pomůže sám*«. Touto odpovědí byl jsem zmaten, že jsem nevěděl, co hned říci, ale v tom znovu Vás volali, tentokrát že pan děkan má s Vámi mluvit. Odkvapil jste tedy do fary a mně nezbylo, než touž cestou se vrátiti. Rád bych Vás byl vyvedl z toho podivného poblouznění, jež se mi Vaším závěrem ukazovalo, ale velmi nerad píšu, i odbíhal jsem od toho úmyslu. Ale cítil jsem se přece často znovu podněcován, bych Vám to přece napsal, z důvodu, který povím na konec; nebylť jste první, u koho jsem objevil takové nepochopení.

Nuže, důstojný pane, přes to, že jste zdůrazňoval, že Bůh se ustavičně obětuje, zdá se mi, že nechápete v podstatě, jako pohříchu skoro nikdo nechápe toho, že BŮH — TRPÍ, že trpí stále a že v této době trpí nejstrašněji. Jest to tajemství, proto rozum k jeho pochopení valně neposlouží. Pokusím se tedy jen ukázati na některé věci, jež sice jsou známy, ale nerozjímají se ve své božské jednotě.

Ježíš Kristus vzal na sebe vykoupení. Za každý jednotlivý hřích každého člověka a za všecku tu ohromnou nesčíslnost všech hříchů světa bylo zaplatiti úplný ekvivalent trestů; Nejsvětější Spravedlnost nemohla ustoupiti, a chtělo-li božské Milosrdenství lidi spasiti, bylo dlužno, aby Osoba Božská k tomu se uvolivší složila týž ekvivalent muk. Velikost naší viny a nezměrnost muk Ježíše

Krista, jichž bylo třeba na její odpykání, možno poněkud si představit, uváží-li se, že všechna muka všech lidí nestačila by na vykoupení jediného člověka — nechápe se to, ale tak dlužno věřit — a že všechna utrpení všech svatých a spravedlivých jsou jen doplňkem k mukám Syna Božího, zůstaveným lidstvu, aby si tak dobývalo zásluh o své spasení. *Gaudeo in passionibus pro vobis, et adimpleo ea, quae desunt passionum Christi*, píše sv. Pavel Kolosenským.

Myslím, že to, co zbylo na všechny lidi z muk, potřebných k spasení, jest k vesměrným mukám Ježíšovým asi tolik, jako úleva a útěcha, již mu na Jeho křížové cestě poskytlí svatí Šimon Cyrenský a Veronika, a že tito v ten den představují všechny svaté muže i ženy z minulosti i budoucnosti.

Syn Boží trpěl od té chvíle, co se stal člověkem. Trpěli i bez muk zevnějších každý tak, že čím větší a světlejší, tím více trpí, trpěl Syn Boží o tolik neskonale více než všichni největší heroové a světci, oč byl nad ně větší a světlejší. *Potentiores potenter tormenta patientur*, praví Duch Svatý v knize Moudrosti, co tedy čeká toho, jenž jest *Omnipotens*?

Obětí na kříži bylo dílo výkupné dokonáno. Ale přestala tato Oběť? Nezůstal Ježíš, i když oslaven vstoupil na nebesa, jako *pravý člověk* v Nejsvětější Svátosti, aby byl s námi až do skonání světa? — Slyšel jsem od jednoho kněze, vyšlého ze semináře brněnského, že Kristus jest ve

Svatostánku přítomen v těle oslaveném. Vyslovil to, ale pak se přece sám nad tím pozastavil, nedůvěřuje si. Nynější mladí kněží snadno a rychle pronášejí definice. Církev ničeho takového nedefinovala, učíc jen, že *pravé* tělo Kristovo jest v Nejvyšší Svátosti, a jen na vysvětlenou dodává katechismus Římský, „totéž, jež z Panny se zrodilo a v nebesích na pravici Otcově sedí.“ Ježíš sám, aby ukázal, že s týmž tělem jest ve způsobách chleba a vína, ve kterém žil za svého smrtelného života, neustanovil Svátosti této až měl tělo oslavené, nýbrž před ukřižováním, praviv: „Toto jest tělo mé, *které za vás vydáno bude*“. A Mše Svátá jest pravou obnovou Poslední Večeře.

Ale Mše Svátá není jen obnovou poslední Večeře. Jest Obětí Nového Zákona, *toutéž* Obětí, jež se konala na Kalvarii, toliko způsobem nekrvavým. Sotva Ježíš proměnil chléb a víno v své Tělo a Krev, *počal se rmoutiti a teskliv býti*, nastává Jeho Agonie, začíná se Oběť ustavičná, která trvati bude až do konce světa. Toť ono MYSTERIUM FIDEI, kterým rozum jest zmaten a při kterém řeč lidská vypovídá službu. Jen slovo některých vyvolených poskytuje ještě jistých záblesků. Právě našel jsem u Anny Kateřiny Emmerichové místo, kde několika nejprostšími slovy pověděny jsou věci nevýstižné:

„Jesus liebt uns so, dass er sein Erlösungswerk in der hl. Messe ewig fortsetzt, und die hl. Messe ist die verhüllte, zum Sacrament gewordene historische Erlösung. Alles Handeln Gottes ist ewig,

aber in Bezug auf unser zeitliches Leben, welches zählt, ist es Verheissung, ehe es in die Zahl eintritt; und erscheint als Mysterium fortwährend, wenn es in der endlichen Zeit vorübergegangen. Ich sah dies Alles schon in der frühesten Jugendzeit und glaubte, alle Menschen sehen dies so“.

Ježíš ve své šílené lásce touží splatiti výkupné za všechny hříchy, jež se znovu a znovu páchají, a nechtěje, aby ani jediný hříšník byl zahuben, obětuje se stále, nepomýšleje ani, aby jeho Oběť se skončila; a pro hříchy stále se množící ani by tento konec a soud nepřišel, kdyby Otec sám jednou nezasáhl. Proto sám Ježíš pravil o hodině svého Příchodu, že jí nezná: *O tom pak dni neb hodině žádný neví, ani andělé, ani Syn, jediné Otec* (Mar. XIII, 32).

Že Bůh trpí a jak strašně trpí právě v této době, jež jest Pátkem Historie, toť stěžejní ideou knih Leona Bloy, který toto tajemství vyzdvihl a osvětluje je způsobem, jenž ukazuje, že byl povolán. Jak, prosím, čtete jeho knihy, když tohoto nevidíte? Byly doby velikých zločinů, ale to nebyly doby nejhorší, neboť byly to doby též velikých pokání. Stavů nynější doby nelze ani vyjádřiti, a všechna tíže duší příšerně lhostejných padá na samého Krista.

Co zejména přitěžuje Pánu v jeho Agonii, toť nynější hříšná nevědomost, s jakou se spoléhá na Boží milosrdenství a zamítá se Boží spravedlnost. „Bůh jest nejmilosrdnější, Bůh jest láska, Kristus tichý a pokorný bere na svá bedra zblou-

dilou ovečku“ — s takovými myšlenkami křesťané hřeší, jen s takovými se zpovídají, s takovými hřeší spokojeně dále. A přece nemůže Bůh jediného hříchu odpustiti tak, aby při tom plně nebylo vyhověno jeho spravedlnosti, aby totiž hřích nebyl plně odpykán. Když tedy prosím Boha za odpuštění hříchu, prosím ho tím, aby trest, kterého k odčinění třeba a kterého bych já člověk nesnesl, složil na svého Syna, Beránka, který přes neskonanou tíži svých bolestí vždy jest hotov nové trýzně na se vzíti, aby získal člověka. Jak strašné jest tudíž poblouzení křesťanů, kteří myslí, že odpuštění hříchu jest u Boha něčím snadným.

Poznání o tomto utrpení, jehož obětí jest stále Ježíš Kristus, není samo něčím novým. Skoro každý kazatel a zpovědník připomíná, že každým těžkým hříchem znovu křížuje se Spasitel. Ale patrně jako fráse se to povídá, a jako fráse se to přijímá. Když jsem se o nynějším vraždění Ježíše Krista a lhostejnosti k němu zmínil v dopise jistému knězi benediktinovi, namítl mi slova sv. Pavla: *Christus exurgens iam non moritur*, a že „lidská duše Ježíšova požívá blaženého patření na tvář Boží, a to mnohem více než kterýkoli blažený duch nebo člověk, a proto přesně řečeno, nemůže blažená duše jeho pocítovati bolesti, zármutku neb ošklivosti“, přece však zase přisvědčoval, že Kristu není vše lhostejno, a že zpronevěry a svatokrádeže jistě Ho bolí. Trpí-li však Kristus „nějak“, což se přece jakžtakž uznává, trpí

absolutně, neboť u Boha není nic možno jinak než *absolutně*. Bolesti jeho nikterak se neruší radostmi, jichž zakouší v slávě nebeské a na zemi z duší svatých, jako se nerušily bolesti Mariiny, jež trpěla pod křížem, radostmi, jež jistě ji pronikaly, plnou Ducha Svatého, když viděla, že vykoupení člověka se dokonává. — Starý benediktin, do kterého bily vichry a přívaly na hřebtech alpských, toto vše věděl, to právě ho tam vypudilo, a při každé vzpomínce slzy se mu lily s očí. Benediktin z bavlňky kláštera emauzského však se bojí, aby mu smetánka pobožné Prahy, jež se chodí rozněžňovati jeho psalmodiemi, jak se patří nezhořkla a nebyl ji povinen zvrátiti, jako ji zvrací z úst svých Bůh. Takové „přesně řečeno“ a rozumem páchnoucí fráze jsou mu dobrou utišující pilulkou; ale zda ku zdraví a k životu, toť otázka.

Ježíš jest ve Svatostánku obklopen slávou a anděly, ale zároveň jest vězněm, strašně opuštěným vězněm a úplně v moci člověka. Není-li každému patrné, co hrozného se s ním děje (jak líčí vidoucí), když kněží ledabyly konají svaté obřady mešní a ve své zpronevěře sami i věřící Ho požívají, jistě výmluvny jsou aspoň úkazy, podobné tomuto typickému:

V květnu 1911 vyloupil v Plzni neznámý zlo-syn svatostánek; ukradl ciborium, v němž bylo přes 300 posvěcených Hostií, jež asi odnesl s sebou, neboť i venku byla nalezena vytroušená Hostie. Velikou Hostii z monstrance pohodil do kouta mariánské kaple, vymočil se na Ni a rozšlapal

ji. — V dobách víry celý kraj by se s hrůzou bil v prsa a pokáním všeobecným snažili by se poněkud usmířiti Boha, neboť každý, kněz nekňez, byl by věděl, že zlosyn ten byl jen jeho zástupcem. Nyní dá se o tom zpráva do novin mezi jalové lokálky, v níž se vypočítává, kolik korun ceny měl který kousek ukradeného zlata, a vyklouzne se takovým laciným závěrem pitomého moralismu: „Kdo tím vinen? Lehká odpověď. Jsou to především nevěrecké listy a jednotlivci, kteří tyto činy schvalují. Již od školy je naše mládež kažena nevěreckými učiteli. Učňové a studenti plovou vůbec v nevěreckých vodách, a což ty naše spolky sokolské, odborné a jiné. Tu je hlavní vina“.¹ Hanebné pokrytectví, neboť jistě nebudou kněží přísně varovati rodičů a dětí od nynějších škol jako od míst zkázy, a jen úsměvy a poklonami podílejí největší darebáky a za trochu respektu světského ženou vodu na jejich mlýny. Jediná poučená, jež se z toho vezme, bývá ta, že se do Svatostánku dávají co nejlacinější nádoby a kostel ještě méně se nechává otevřen. Ani na mysl nepřijde kněžím neb farníkům, přijmouti to jako strašné svědectví, jak špatně bdí a jak málo pečují o svého Boha. Kdyby světskému panovníku ukládali zlí o život, nebude panovník ten uzavřen jako vězeň, ale sesílí se strážé kolem jeho osoby. A nezasluhuje Bůh aspoň té nejmenší strážé, jakou má každý světský kníže? Kdyby víra ne-

1 Škvár jménem „Práce“, dne 18. května 1911.

byla mrtva a láska vychladlá, Dům Boží byl by i ve dne stále otevřen a v tichu nočním chodilo by se místo do divadel, hospod a kaváren na občerstvenou do chrámu. A kdyby v každé farnosti věřící jen po dvou se střídali v tomto ustavičném klanění, mnohem více zla než jen kostelní loupeže by přemohli.

„Ježíš bude v agonii až do konce světa; nesmí se spáti po ten čas“, řekl Pascal. Když pán nějakého domu leží na smrt nemocen, v celém tom domě jest ticho; všechny práce se konají, ale jen jako ve snu, jí se a mluví se, ale ani se o tom neví; všecko myšlení jest v ložnici skonávajícího, a ani ve vnější části domu neodváží se nikdo hlučného smíchu nebo povyražení, cítě, že by to na pána těžce doléhalo. Ale mezi sluhy Kristovými těžko jest nalézt někoho, jehož srdce by bdělo a zachvívalo se sebe slabší bolestí z utrpení Páně. A není při tom přece potřebí býti smutným a mrzutým, jako nebyl mrzut nikdo z těch, kteří nosili i na svém těle stigmata Páně.

Účelem mého psaní bylo, ukázati Vám — ač jsem si vědom, jak moje slovo jest mdlé — že Ježíš *nemůže si pomoci*, byť byl všemohoucí. Nemůže, poněvadž se vzdal své svobody svým rozhodnutím učiniti vše, aby spasil člověka. „Láska jej drží přikovaného na kříži“, jest častým rčením v listech sv. Kateřiny Sienské a u všech vidoucích.

Knížata kněžská pod křížem vyslovila strašnou pravdu: *Jiným pomáhal, sám sobě pomoci ne-*

může. Rozdíl mezi nenávistí židův a láskou křesťanův jest ten, že Židé měli tolik zájmu o Krista, aby zůstali pod Křížem, rouhajíce se: „Jsi-li Syn Boží, pomoz sobě sám“, a byli Mu tak svědky, kdežto zbožní křesťané věří, že jest Syn Boží (kázatelé dnešní a jejich příručky o ničem nemluví nežli že toto dokazují) a že tudíž si jistě pomůže sám, a proto věří, aby s lehkou myslí mohli si jíti od trpícího Krista po svých hostinách, školách a sviňstvech.

Rád bych, aby se mi můj úmysl podařil, neboť toto poznání může člověka dobrého srdce snadno učiniti světce. A ve Vás jsem poznával člověka dobrého srdce. Proto asi též zlý duch skrze Vaše naobědvané spolubratry odtrhoval Vás od rozmluvy, kterou jsme začali.

Věda, v jakých úzkostech je Bůh, a že si nemůže pomoci, nemohl byste zůstatí netečným. *Láska*, kterou toto poznání rodí, hnala by Vás učiniti něco na jeho úlevu, byť byste nic nemohl. Jen na lidech totiž závisí, aby se Kristu ulevilo, a mají k tomu nesmírnou moc. Když tedy jsem se obrátil na Vás v tísní, a mohl jste vytušiti, že to není jen tíseň moje a že jde o to, by Bohu se ulevilo, nebyl byste odolal, abyste se o něco nepokusil. *Láska* jest vynalézavá; lhostejnost jest bezradná. Byl byste možná, jsa úplně bez rady, odskočil do kostela (byl na pět kroků a náhodou otevřen) a kdož ví, nečekalo-li Vás tam dobré vnuknutí. Byl byste možná rázně vyšel odtud rovnou do hodovní síně a jménem Božím požá-

dal všech stolujících bratří o pomoc, již bylo potřebí Chudému. Vím, že není zákmitu lidské naděje u těchto oblud lhostejnosti. Ale kdož ví, co by se bylo stalo. Všemohoucí Bůh ve své bezmocnosti často propůjčuje bezmocnému člověku své všemohoucnosti. Kdož ví, nebyl-li byste je strhl vyšší mocí, aby jako ve snu učinili, čeho by nechtěli učiniti vědomě, nebo, kdybyste v té vážné chvíli byl stržil výsměch, nemělo-li by to v zápětí osud hodovníků Balthasarových. I to by bývalo bylo k Úlevě.

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

PROF. DR. M. HABERLANDT

Österreichische Volkskunst. Aus den Sammlungen des Museums für österreichische Volkskunde in Wien dargestellt und erläutert von Prof. Dr. M. HABERLANDT. Wien 1911, K. und k. Hofphotograph J. Löwy, Kunst- und Verlagsanstalt, mit Unterstützung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht. Das Werk umfaßt zwei Bände in Großquart (36 cm × 27 cm). Band I enthält den Text, 164 Seiten mit 64 Abbildungen. — Band II 120 Tafeln in Lichtdruck, wovon 20 Tafeln farbig sind und die Tafelerklärungen (39 Seiten). Das Werk ist in Halbleinen gebunden und kostet K 120.—.

Lidové umění všech národů rakouských jest zde nestranně popsáno a v obrazech zastoupeno ve všech odvětvích: výšivky, koberce, krajky, keramika, sklo, díla z dřeva i z kovu. Za vlády nynějšího průmyslového nevksu dobře působí zadívati se bedlivěji na tyto krásné, pokorné věcičky z rukou umělcův dětí, na něž jako na jisté duše v očistci dlouho nikdo nepamatoval.

DR. KAREL CHYTIL

Vývoj miniaturního malířství českého za doby králů rodu Jagellonského. Napsal a vydal Dr. KAREL CHYTIL. S pomocí České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. Dvacet tabulek ve světlotisku a jeden dvojitý list. V Praze 1896. Nákladem vlastním. Tisk, fotografie a světlotisk Karla Bellmanna. Volné listy v deskách vel. 43 cm × 32 cm; 70 str. textu, do něhož zařazeno 32 obrázků též světlotiskem.

OBSAH: I. Illuminátoři z počátku a středu XV. století; jich umělecká činnost a hodnota. — II. Jan Mikuš z Hradce Králové a Valentin Noh z Hradce Jindřichova. — III. Matouš iluminátor a jeho současníci. — IV. Janíček Zmílelý z Písku. — V. Mistr Kancionálu lobkovického a Pavel Mělnický. — VI. Drobnomalba na Moravě. — VII. Františkáni a pan Ladislav ze Sternberka. Jakub Olomúcký a Jiljí Ratibořský. — VIII. Kancionál litoměřický. — IX. Úvahy závěrné. — Příloha 1. Zprávy historické. — Příloha 2. Seznam a popis vyobrazení.

REMY DE GOURMONT

REMY DE GOURMONT, **Le Latin Mystique.**

Paris, Georges Crès & Cie., 1914. — Un beau volume in-8° (177 mm × 255 mm), imprimé sur vergé gothique, décoré d'un frontispice par MAURICE DENIS et d'ornements décoratifs par ROGER DEVERIN. Prix 15 francs.

Ce livre a été tiré à neuf cent vingt-cinq exemplaires, soit: 30 Exemplaires sur papier de Chine (dont 5 hors commerce) numérotés de 1 à 25 et de 26 à 30. Prix 40 fr. — 19 Exemplaires sur Japon impérial (dont 4 hors commerce) numérotés de 31 à 45 et de 46 à 49. Prix 40 fr. — 1 Exemplaire sur papier de Rives (hors commerce) n° 50. — 875 Exemplaires sur papier vergé gothique (dont 25 hors commerce) numérotés de 51 à 900 et de 901 à 925. Prix 15 fr. — Exemplaires reliés parchemin blanc, dos et coins, au prix de 25 francs.

BIBLIA HEBRAICA

Biblia Hebraica. Adjuvantibus professoribus G. BEER, F. BUHL, G. DALMAN, S. R. DRIVER, M. LÖHR, W. NOWACK, I. W. ROTHSTEIN, V. RYSEL, edidit RUD. KITTEL, professor Lipsiensis. Lipsiae, J. C. HINRICHS.

I. Genesis-Regum, 1905, geh. M. 4.—; geb. in Leinen M. 5.20.

II. Jesaia-Chronica, 1906, geh. M. 4.—; geb. in Leinen M. 5.20.

Dasselbe in einem Bande geh. M. 8.—; geb. in Halbleder M. 10.—.

Auch in 15 Einzelheften à M. 1.— bis M. 1.30.

S varianty známějších kodeksů pod čarou.

Dluhy

KATECHISMUS ŘÍMSKÝ, část III., hlava IX. O sedmém přikázání: Nepokradeš. Otázka XXV.: „Co říci se má těm, kteří kradou, aby se dluhů sprostili? . . . S těmito pak budiž jednáno, že žádný dluh není těžší, a žádným pokolení lidské není více utiskováno, než jest onen dluh, o němž denně v modlitbě Páně zmínku činíme říkajíce (Mat. 6, 12): „Odpusť nám naše dluhy“. Pročež jest to člověk nanejvýš nesmyslný, když chce více dlužen býti Bohu, to jest více hřešiti, aby zaplatil, co dlužen jest člověku, a že mnohem lépe jest uvrženu býti do žaláře, než zavrženu býti do věčných muk pekelných; a že daleko jest hroznější zatracenu býti soudem Božským, než lidským; a že se mají dlužníci raději v skroušené prosbě utíkat k Boží pomoci a dobrotivosti . . .“

JEAN SIRE DE JOINVILLE

JEAN SIRE DE JOINVILLE: **Histoire de Saint Louis**, suivie du **Credo** et de la **Lettre à Louis X**; texte original, accompagné d'une traduction par M. NATALIS DE VILLY, Membre de l'Institut. Paris, Firmin-Didot éd. 1874. Contenant 2 cartes, 2 chromolithographies et des gravures noires. 1 vol. grand in-8^o (27 cm × 18 cm).
Préface et Examen critique des éditions et du texte de Joinville I—XXX, Histoire de Saint Louis 1—413, Credo de Joinville 414—447, Lettre de Joinville 448—451, Eclaircissements. Vocabulaire, Liste des planches et Table des chapitres 453—690.

MÉLANIE CALVAT

Notre-Dame de la Salette et ses Deux élus

MÉLANIE CALVAT, Bergère de la Salette, peinte par elle-même en 160 lettres, dont un tiers inédites. NOMBREUX DOCUMENTS SALETTINS PONTIFICAUX ET AUTRES, certifiés exacts par autorité diocésaine. Recueil illustré de portraits, fac-simile, vues, etc. Offert à Sa Sainteté Pie X... par TIMOTHÉE PHILALÈTHE et ses divers Collaborateurs, tant de France que d'Italie. Prix 3 fr. 50, Caen, Imprimerie-Librairie V^e A. Domin, cour de la Monnaie. Paris, Weibel, 1906, gr. 12 cm $\times$ 18 $\frac{1}{2}$ cm, 352 pages.

„Korrespondence Melaniina (160 listů) dodává této knize neobyčejné a nadpřirozené zajímavosti. Působí dojmem, jako bychom šťastně stoupali na Horu Prorokův, která jest „nad globem země“ dle Anny Kateřiny Emmerichové.“ (Leon Bloy: *Ta, která pláče*, str. 115.)

Kněžský stav svatokrádeží

KATECHISMUS ŘÍMSKÝ, část II., hlava VII. O svátosti svěcení kněžstva, otázka IV., odstavec 2.: „...někteří k tomuto stavu se obracejí za tím úmyslem, aby se tím opatřili, čehož k obživě a oděvu jest zapotřebí, tak že patrně ve stavu kněžském nespatřují nic jiného než živnost svou, jako vůbec každý jiný v jakémkoli způsobu sprostého řemesla ... což — největší svatokrádeží jest...“

ŠEBASTIÁN BACH

LEON BLOY, *Stařec s Hory*, 9. dubna 1908. —

„Ve Schole Cantorum. Generální zkouška na mši *h-moll* od Šebastiána Bacha. Sotva vytrvám přes *Credo*. Nepochopím nikdy vhodnosti kontrapunktu ve chrámě a vřavy zástupu hudebníků pro úkon víry. Připouštím rád, že slavný Bach měl tolik talentu, kolik ho jenom míti možno, ale genia dozajista neměl. Při *Incarnatus est a ex Maria Virgine* ... očekával jsem, že celý vesmír padne na kolena, propast mlčení, z jejíhož dna by se býval ozval hlas, kterého by ani postřehnouti nebylo možno, nekonečně pokorný. Místo toho bouře houslí a nevím kolika jiných zuřivých nástrojů. Tu já jsem zahrál fugu brilliantní a rapidní.“

JOSEF SIMON **ASSEMANI**

BIBLIOTHECA ORIENTALIS

Clementino-Vaticana in qua mss. codices Syriacos, Arabicos, Persicos, Turcicos, Hebraicos, Samaritanos, Armenicos, Aethiopicos, etc. recensuit JOSEF SIMON ASSEMANI. 3 tomi, 4 vol. Romae 1719—28 In-fol. (Bel exemplaire de cet ouvrage estimé chez Rosental, München, M. 530.—.)

V této sbírce jsou Akta sv. Efrema s poznámkami a vysvětleními co nejúplnějšími, katalog řeči sv. Efrema, a všech vydání, ba i latinských překladů, všech rukopisů jak řeckých tak syrských, po biblioth. evropských a asijských roztroušených.

MISSAL ŘÍMSKÝ

Missál Římský, z ustanovení svatosvatého sněmu Trident-
ského obnovený a na rozkaz papeže sv.
Pia V. vydaný a autoritou Klementa VIII., Urbana VIII. a Lva XIII. pře-
hlédnutý. — Z jazyka latinského, se zřetelem na texty řecké a staro-
slovanské přeložil a s pomocí Boží a přátel Studia vydal ANTONÍN
LUDVÍK STRÍŽ. V Staré Říši na Moravě. *Dobré Dilo*, svazek 13.

V knížku samu pojaty jsou jen liturgické texty denně potřebné, nestří-
dající se, a to: *Kalendář*, str. I—XXIX, *Příprava na Mši*, str. XXXI—LIV,
Mešní řád, str. 1—62, a *Děkuchnění po Mši*, str. 63—74, a vzadu nechány
čtyři, silnějšími listy oddělené příhrady, do nichž vkládati se budou
dvojlisty a čtyřlisty čtení a modliteb na jednotlivé svátky. Několik těchto
Mší vydáno zároveň, další vydávány budou postupně. Překlad jest věrný
a úplný se všemi rubrikami v textu. — Kniha úhledně tištěna barvou
černou a červenou, Řád mešní typem zvláště výrazným, v 300 exempl.
v směs na papíře ručním anglickém, form. 9·5 cm × 14·5 cm.
V titulu reprodukce starého dřevorytu Ukřižování. Do kůže chagrinové
se zlatým ražením ručně svázal Antonín Malík. Výtisk nevázaný za 4 K,
váz. v deskách ohebných za 7·50 K, v tuhých za 9·50 K.

Půjčování peněz

*KATECHISMUS ŘÍMSKÝ, část III., hlava VIII. O sed-
mém přikázání: Nepokradeš. Otázka XVII.: „A části této
důležité povinnosti budou tak vykládati, aby, kdo nemůže
darovati nuznému, čím by život udržoval, alespoň chu-
dému půjčoval podle předpisu Krista Pána: „Půjčujte,
ničeho se za to nenadějíte.“ (Luk. 6, 35.) A této věci zá-
sluhu svatý David vyslovil (Žalm 111, 5): „Blažený člo-
věk, který se slitovává a půjčuje.“*

Masaryk T. G.: Naše nynější krise. Pád str. staročeské a počátkové směrů nových. Praha, nákl. „Času“ 1895.

Mauclair Camille: De l'amour physique, 1 vol. in—18, Ollendorf, 1913.

Merhaut Josef: Had a jiné povídky. Illustr. Artuš Scheiner. Nákladem Em. Šolce.

Náprstek Vojta a Memoir: By JUDr. Jindřich Malý, Praha, Bohemia, Assisted by Edwin Rainbow, M. J. I. Coventry, England. 1906. Šimáček, Publisher.

Náš věstník: Roč. I. v Praze, v únoru 1914, č. 3. Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci. Příspěvky od J. Š. Baara, Xav. Dvořáka.

Niemojewski Andrzej: Legendy. Z polštiny přel. J. Kaberle, vyzdobil J. Benda. „Knih Dobrých Autorů“ svazek 39—40.

Nietzsche Friedrich: Antikrist. Pokus o kritiku křesťanství. Přeložil Leopold Pudlač. V Praze 1905. „Knihy dobrých autorů“ sv. V.

—: *Ecce hommo. Jak se staneme — čím jsme. Autobiografie. Přeložil Arnošt Procházka. V Praze 1910. „Knihy dobrých autorů“ LXX.*

Novák, dr. Frant. X.: Pohledy do života bohoslovců a kněží. V Brně 1902. Nákl. Benedikt. Rajhradských.

Palante Georges: Boj o individuum. Vybral a přeložil Jindřich Morávek; z „Knih Dobrých Autorů“ sv. X. Praha, 1905.

Poklad věřících. Lidový list k uctění Nejsv. Svátosti Oltářní a zároveň věstník zem. rady katol. v Čechách pro Euchar. hnutí. Řídí P. M. Štěpán Švec C. SS. S. v Čes. Budějovicích. Nákladem V. Kotrby v Praze. Roč. XV.

Przybyszewski Stanislaw: Vigilie, Synové Země, Malstrom.

„Radhošť“. Výroční zpráva „Radhoště“, spolku na podporu českoslov. studujících z Moravy, Slezska a Slovenska na vysokých a vyšších odborných školách v Praze. 1899. Zdarma. 1900.

- Rassenfosse A.: Le Rideau Cramoisi* par J. Barbey d'Aurevilly. Couverture illustrée et 15 compositions originales en couleurs, dessinées et gravées à l'eau-forte par A. Rassenfosse. 1907. Deman, Bruxelles, 200 fr.
- Spalding John Lancaster: Vyšší vzdělání kněžstva.* Z angličtiny přeložil Václav Lankaš. Vydal Karel Dostál Lutínov v Novém Jičíně, 1904.
- Strana českého katolického lidu co chce?* Krajská organizace českého katol. lidu na Smíchovsku-Zbraslavsku. Tiskem družstva Vlast v Praze. Nákl. Polit. křesť. soc. spolku na Smíchově.
- Strauss Maurice: La tragique histoire des reines Brunehaut et Fredegonde.* Paris, Ollendorff, 1908.
- Šrámek Fráňa: Ejhle člověk ...!* Tři pravděpodobné epizody ze života krotkého člověka. Knihovna revolucionářů 2.
- : *Sedmibolestní.* Moderní bibliotéka. Král. Vinohrady.
- Tatieff Grégoire: Art Décoratif au Caucase,* Lettres ornées, en-têtes, culs-de-lampe, etc. d'après des motifs d'architecture et de sculptures du Caucase. Tiflis, 1900.
- Tichý Lidée A. M.: Hlasy z Pouště.* Filosofické úvahy. Moderní bibliotéka, Král. Vinohrady.
- Zavoral Method: Sebrané promluvy duchovní.* V Praze, 1914. Gust. Franci.
- Zháněl Dr. Rudolf: Panna Maria Humberská.* Napsal Dr. Rudolf Zháněl, c. k. vojenský kurát v Praze, 1906. Věnováno opatu J. Karáskovi v Nové Říši. Otisk z „Květů Mariánských“.
- Zola Emile: Lourdy.* Román. Přeložil Jarka Nevole, ilustroval Fr. Zeníšek ml., ve sbírce „Slavní autoři literatur světových“ vydal Vilímek v Praze.
- Zukunft die,* Herausgeber: Maximilian Harden. IV. Jahrg. Berlin Nr. 29, 1896.
- Žák Frant. T. J.: Životy Svatých.* VIII. Svatý Václav. Veršem napsal Frant. Žák. Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrby v Praze, 1908.
- : *O Bohu a jeho vlastnostech.* Cyklus kázání a konferenčních řečí. Kotrba, Praha,